

vestnik

Letnik XX.

Celovec, petek, 27. avgust 1965

Štev. 35 (1213)

Blaginja odprte meje Vlada ni kos stabilizaciji cen in šilinga

Pred desetimi leti — točno povedano — 20. avgusta 1955 je bil med Jugoslavijo in Italijo sklenjen videmski sporazum o malem obmejnem potniškem prometu med obema državama. Ko ob deseti obletnici tega sporazuma presojamo odnose med obema državama, kakor so se razvijali, se vedno spet vračamo k upravljanju po izhodišču, ki je bilo v stanju sprožiti sedanji bogat in intenziven dialog med temi dvema sosedama. Pri tem vedno spet ugotavljamo, da je bil začetek tega obdobja rešitev tržškega upravljanja in sklenitev videmskega sporazuma. Oboje je odprlo pot številnim novim spoznanjem in obojestranskim pobudam. Ozračje, ki je bilo napolnjeno s predsodki in raznimi preživetimi pojmovanji, se je zatem naglo umaknilo trezni analizi spremenjenih razmer in realističnemu obravnavanju politike in funkcije obeh dežel, posebej pa še njihovih obmejnih pokrajin.

Ob desetletnici videmskega sporazuma lahko rečemo, da vrši v odnosih med obema deželama nenadomestljivo vlogo. Jugoslovansko-italijanska meja je pojem in simbol obnem: postala je meja miru in sodelovanja. V krajih vzdolž približno 200 kilometrov dolge meje na Primorskem ima prepustnico okrog 79 tisoč občanov na jugoslovanski strani in blizu 146.000 na italijanski strani. Število prehodov že zdavnaj sega v milijone. Samo lani so italijanski in jugoslovanski državljanji opravili v okviru maloobmejnega prometa več kot 10 milijonov potovanj na sosedno mejno območje. Obmejni vrvež še nadalje narašča in pričakujejo, da bo po številu potovanj dosežen letos rekord. Odprta meja pomeni vse večjo blaginjo za mejne kraje in njihovo prebivalstvo.

Videmski sporazum zaradi ugodnega razvoja maloobmejnega prometa nadalje razvijajo in izpopolnjujejo. Stalna mešana komisija, ki skrbi za njegovo izvajanje, je na dosedanjih enajstih zasedanjih sprejela veliko število raznih olajšav in ugodnosti za obmejno prebivalstvo. Zanimivi predlogi so pripravljeni tudi za dvanajsto zasedanje komisije, ki bo prihodnje leto v Vidnu. Tedaj naj bi dokončno sklepali o povečanju meja in prehodov in o možnostih za razširitev maloobmejnega prometa na širše območje obeh držav.

Jugoslovansko-italijanski odnosi so po upoštevanju maloobmejnega prometa dosegli tak obseg in kakovost, da imata sosedni deželi sklenjenih že okoli 160 pogodb in sporazumov o sodelovanju na najrazličnejših področjih. Videmski sporazum je pri pospeševanju teh odnosov, zlasti pri razvijanju obmejne trgovine oziroma blagovne izmenjave med obema državama opravil pionirsko vlogo. Zato tudi obe strani želita, da bi ta sporazum še naprej razvijali in mu dali še bolj stvarno vsebino. V to smer kažejo obojestranske pobude mejnega prebivalstva in njihovih predstavnikov za realizacijo obsežnejše kooperacije, ki naj ne bi zajela le močnejše industrije obeh držav, marveč tudi sodelovanje med manjšimi podjetji obeh mejnih pokrajin po poti delitve dela, povečanja produktivnosti, zboljšanja kvalitete in pocenitve proizvodnje.

Tako ob desetletnici videmskega sporazuma lahko zapišemo, da ni le zgleden primer možnosti za sodelovanje in prijateljstvo na meji, marveč je preko tega edinstven primer graditve združene Evrope med državami z zelo različujočim se družbenim sistemom, na katerem se lahko učijo tudi oni, ki imajo ti besedi sicer vedno na jeziku, za podobna dejanja jim pa ni.

Ena izmed bistvenih točk vladnega programa je že nekaj let stabilizacija cen in z njo povezano tudi osebnih dohodkov, torej stabilizacija vrednosti šilinga. Tega programa vlada kljub neprestanemu delu paritetne komisije za mezde in cene ni bila v stanju izpolniti. Obseg podražitev iz leta v leto bolj narašča. Leta 1961 so cene v povprečju poskočile za 3,2 odstotka, leta 1962 za 4,4, leta 1963 za 2,7, leta 1964 pa za 3,8 odstotka. Letos pa obstaja skoraj neizogibna nevarnost, da bo skok cen navzgor znašal najmanj 5 do 5,5 odstotka. Sindikalni krogi celo zatrjujejo, da so se v prvem polletju življenjske potrebščine podražile za 8 odstotkov.

Medtem pa je paritetna komisija za mezde in cene prejela že vrsto nadaljnjih „predlogov za zvišanje cen“. Med njimi so zlasti predlogi za zvišanje mestnih tarif, cen piva, električnega toka, bencina in mesa, ki naj bi se podražilo kar za 15 do 20 odst. Tako torej izgleda, da se val lefošnjih podraževanj ne bo ustavil in da bo stabilnost šilinga, ki je bila začetkom leta utrjena z raznimi bančnimi operacijami in ukrepi, v kratkem spet resno omajana.

K nastalemu položaju, ki upravičeno razburja široke sloje delovnih ljudi, je začetkom tedna zavzel stališče tudi zvezni kancler dr. Klaus. V tozadevnem članku je dokaj odkrito priznal, da je vlada v sedanjih pogojih proti navijalcem cen takorekoč brez moči. Sicer je navedel nekatere ukrepe vlade, kot so liberalizacija uvoza zelenjave in sadja, petdesetodstotno znižanje carine za uvoz 14 milijonov jajc (potrošnja 3 do 4 dni — op. ur.), intervencija na trgu z mesom iz zmrzovalnic in z uvozom klavnih prašičev ter odklonitev zahteve po zvišanju cene mleka, toda obšel je dejstvo, da to prebivalstvu le malo koristi, ker trgovina zaradi tega doslej cen na domačem trgu še

ni znižala. Le-ta pa je skoraj docela v rokah krogov njegove stranke in odklanja v svoji politiki vsak veto, pa četudi bi prišel iz ust zveznega kanclerja, kar pa niti ni prišel. Zvezni kancler je v istem članku

Grčija se ne more umiriti

V Grčiji poskušajo te dni ustvariti videz, da bo večtedenska vladna kriza, ki jo je sprožil spor med kraljem Konstantinom in premierjem Papandreuom, v kratkem rešena. Po dolgem sem in tja je prevzel mandat za sestavo nove vlade bivši vodilni politik Papandreuove unije centra Cirimokos, ki je iz nje z večjo skupino poslancev izstopil. V torek popoldne je vlado predstavil parlamentu, ki medtem razpravlja o njegovi vladni izjavi. Konec tedna se bo odločilo, ali bo dobil v parlamentu potrebno večino na zaupnico, ki jo je postavil.

Spričo razmer v Grčiji, ki so medtem nastale, vladna kriza s tem ne bo rešena. O tem govorijo številne demonstracije v Atenah in drugih mestih koncem minulega tedna in dejstvo, da se Cirimokos drži le s policijsko silo na vrhu vlade, Papandreu pa je medtem šel na delo in obiskuje večje kraje v deželi, kjer zbira ljudstvo za svojo politiko. Tako je pričakovati, da unija centra kljub

spet postavil zvišanje mezd za vzrok podražitev. S tem je ponovil isto, kar trdi OVP že leta, da bi zaščitila koristi in profite trgovine in industrije, od katere tudi kot stranka živi. S tem v zvezi je napovedal, da bo na prihodnji seji paritetne komisije zahteval večjo previdnost pri pogajanjih o mezdah in cenah, kar pa nikakor ni pripraven ukrep za stabilizacijo cen, ker se je v prefeklosti že večkrat izjavil. Potrebno je nekaj drugega: vlada in parlament morata postaviti koristi prebivalstva pred koristi trgovine in industrije.

morebitnemu porazu v parlamentu ne bo razpadla, medtem ko se bo Cirimokos lahko opiral le na strankarsko zelo mešano skupino poslancev. Najmočnejši faktor med njimi utegnejo biti Novasovi dicidenti, pri katerih pa še ni jasno, če bodo obdržali politični program Papandreuove vlade za svojo politično osnovo, kakor so to svojčas obljubili volivcem.

Neglede na usodo grške vlade pa je jasno, da je spor med kraljem in Papandreuom hudo razvnel politično vzdušje v Grčiji. Tega vzdušja ne bo mogoče ustaliti drugače kot z volitvami, ki jih Papandreu zahteva, katerim razpisu pa se kralj odločno upira.

Romunija je dobila novo ustavo

V soboto je romunska narodna skupščina sprejela osnutek nove ustave. S tem je bila Romunija razglašena za socialistično republiko. Na istem zasedanju je narodna skupščina Romunija izvedla nekaj sprememb v vladi. Za državnega predsednika je bil ponovno izvoljen Chivuța Stoica, ponovno izvoljen je bil tudi predsednik vlade v osebi Ion Gheorghiu Maurer. Na novo pa so bila zasedena mesta treh podpredsednikov vlade, število članov vlade pa se je povečalo

Sobotna sprememba romunske ustave je bila sedma v zadnjih 100 letih. Po drugi svetovni vojni je Romunija spremenila svojo ustavo leta 1946 in leta 1948, ko je bila uzakonjena prva romunska republika in ko so dobile nacionalne manjšine in vojski prvič priznane volilne pravice. Zadnja sprememba in sicer leta 1952 je v Romuniji potrdila ljudsko-demokratsko ureditev. To ustavo je sedaj zamenjala ustava, ki je Romunijo proglasila za socialistično republiko.

Od nedelje naprej v Beogradu:

Mednarodno srečanje fizikov

V veliki dvorani doma sindikatov v Beogradu se je v nedeljo pričel eden izmed največjih znanstvenih zborov — sedma mednarodna kon-

ferenca o pojavih v ioniziranih plinih. Otvoritvi konference, na kateri sodeluje okoli tisoč znanstvenih delavcev iz 30 držav, je prisostvoval tudi pokrovitelj tega mednarodnega zbora, predsednik zveznega sveta za koordinacijo znanstvenih raziskav Jugoslavije Avdo Humo.

Predsednik organizacijskega odbora prof. Aleksander Milojević je v otvoritveni besedi izrazil prepričanje, da bodo najnovejše informacije o raziskovalnih sadovih, ki jih bodo znanstveniki povedali na tem zboru, prispevale k večjemu deležu te mlade znanstvene discipline v tehniki, industriji in vsakodnevnih praksah.

Raziskovanje pojavov v ioniziranih plinih je imelo svoje velike obdobje v drugi polovici 19. stoletja, ko so prišli do rezultatov, ki so ustvarili pogoje za razvoj novih področij fizike, kot so radioaktivnost, atomska in nuklearna fizika itd. Na teh velikih odkritjih fizike temeljijo številni veliki dosežki, vstevši tudi človekove prve korake v vesolje.

Prva konferenca o pojavih v ioniziranih plinih je bila leta 1953 v Oxfordu. Na njej je sodelovalo samo 100 znanstvenikov, na beograjski konferenci pa je navzočih okoli 1000 znanstvenikov, ki bodo obravnavali več kot sto novih informacij iz tega znanstvenega področja.

V ZAHODNI NEMČIJI:

Novi vojni zločini odkriti

Širom Evrope še niso utihnili protesti in razočaranje nad mlo obsodbo bivših krvnikov v taborišču smrti Auschwitz, ko stojimo spet pred odkritjem nemških vojnih zločinov podobnega obsega. Tokrat so na vrsti umori in uboji več stotisočev ljudi na Poljskem in v Belorusiji, ki jih imajo na vesti esesovske edinice, ki so se tam „borile proti partizanom“.

Koncem julija je državno tožilstvo v Würzburgu aretiralo 60-letnega trgovca in lastnika tiskarne Emila Adolfa Satorja, ker je bil obdolžen množičnega umora. Uvedene preiskave proti njemu so pokazale, da je kot komandant bataljona neke SS-brigade na Poljskem in v Belorusiji v letih 1941 in 1942 v bojih s partizani brez pravne osnove in brez ukaza sam postrelil nepregledno število prebivalstva ali pa ukazal njegovo ustrelitev. Po izjavah prič je Sator v tem času neglede na spol in starost iztrebil prebivalstvo celih naselij in pokrajin.

PO DVAJSET MESECIH PROCESA V FRANKFURTU:

Mile obsodbe gnusnih zločinov v Auschwitzu

Največji proces proti množičnim morilcem v zgodovini nemškega sodstva je bil v četrtek minulega tedna zaključen v Frankfurtu. Proces proti vojnim zločincem v taborišču smrti Auschwitz, ki je bilo umorjenih 4 do 5 milijonov ljudi, je po 20 mesecih s po razpravah, ki so trajale 181 dni in pri katerih je bilo zaslišanih 360 prič, je našel z razglasom razsodbe svoj v pravem pomenu besede mili konec.

Šest obtožencev je bilo obsojenih na dosmrtno kaznilnico, adjutant taborišča, bivši SS-Hauptsturmführer Robert Mulka pa je bil obsojen le na 14 let kaznilnice. Deset obtožencev je bilo obsojenih na odvzem svobode za dobo 3 let in 3 mesecev do 10 let, trije obtoženci pa so bili oproščeni krivde na zločinih v tem taborišču.

Na dosmrtno kaznilnico so bili obsojeni bivši SS-Hauptsturmführer Franc Hoffmann, ki je do lanskega leta pod drugim imenom živel v Svečah, SS-Oberscharführer Wilhelm Boger, SS-Unterscharführer Oswald Kaduk, SS-Rottenführer Stefan Baretzki ter Josef Klehr in Emil Bednarek. Preiskovalni zapor obso-

jenim ni bil vračunan v kazen. Obsojenci so vzeli obsodbo docela brezbrizno na znanje. Razsodbo je ob navzočnosti okoli 120 poslušalcev izreklo sodišče treh sodnikov in šestih porotnikov. Obsodili so jih zaradi mučenja, pomagašstva pri množičnih umorih, vbizganja smrtonosnih injekcij in zaradi zapljinjanja jetnikov, ki so bili z množičnimi transporti poslani v taborišče. Čeprav so do podrobnega slišanja grozne izpovedi 360 prič iz številnih dežel, čeprav so bili sodniki in porotniki dvakrat sami na kraju zločina in tam vodili obravnavo in čeprav so se nekateri porotniki pri tem skoraj onesvestili, je sodišče izreklo tako mile kazni, da je poljsko „društvo deportirancev Auschwitz“ v svojem stališču do razsodbe le-to ožigosalo za razsodbo, ki naravnost „vzpodbuja k povampirjenju nacizma in antisemitizma“. Nad razsodbo je tudi ogorčena vsa poljska javnost, ki pravi, da je „frankfurtsko sodišče merilo pravico drugače, kakor pa so pričakovali tisti, ki jih je usoda rešila plinskih celic in krematorijev“.

Dežele v razvoju:

Prebivalstvo naglo narašča

Prebivalstvo našega planeta se vsako leto poveča za 60 milijonov ljudi. Samo v zadnjih 10 letih se je človeštvo pomnožilo za 480 milijonov ljudi, kar je več, kolikor je vsega prebivalstva evrope brez Sovjetske zveze. O problemih naraščanja svetovnega prebivalstva bodo razpravljali na svetovni konferenci o prebivalstvu, ki se bo pod okriljem OZN pričela v ponedeljek v Beogradu.

Po cenitvah znanstvenikov je živelo v začetku naše dobe na svetu 200 do 300 milijonov ljudi. V naslednjih 1700 letih se je to število podvojilo, odlej pa je pričelo prebivalstvo naglo naraščati. Že leta 1850 je živela na zemlji milijarda ljudi, v zadnjih 100 letih pa se je število potrojilo. Računajo, da je bilo sredi lanskega leta na svetu 3 milijarde 220 milijonov ljudi.

Po podatkih, ki jih je pred kratkim objavil statistični urad OZN, živi približno dve tretjini svetovnega prebivalstva v 10 največjih državah. Na prvem mestu po številu prebivalstva je Kitajska s 650 milijoni ljudi, sledi Indija s 460 milijoni, Sovjetska zveza z 225 milijoni, Združene države Amerike s 189 milijoni in Indonezija s 100 milijoni prebivalcev.

Strokovnjaki OZN opozarjajo na veliko nesorazmerje v naraščanju prebivalstva v razvitih državah in v deželah na poti razvoja. Prebivalstvo Latinske Amerike, Afrike in Azije se množi veliko hitreje kot prebivalstvo Evrope in Severne Amerike. Povprečni svetovni prirastek prebivalstva znaša sedaj 1,9 % na leto. Toda ta odstotek močno niha od enega do drugega konca sveta. Največji povprečni prirastek prebivalstva je v Latinski Ameriki (2,8 %), v Afriki (2,5 %) in v Južni Aziji (2,4 %). Sledijo Oceanija z 2,2 %, Vzhodna Azija, ki vključuje Kitajsko, Japonsko, Koreo in sosedna ozemlja, z 1,4 %, medtem ko znaša prirastek v Severni Ameriki in v Sovjetski zvezi 1,6 %, v Evropi pa le 0,9 %.

Med posameznimi državami je po prirastku prebivalstva na prvem mestu Tajvan s 3,6 odstotka. Nad 3 odstotke prirastka na leto imajo tudi v Albaniji, Braziliji, Ekvadorju, Gvatemali, Izraelu, Južni Koreji, Malaji, Mehiki, Maroku, Južni Afriki, Filipinih, Tajski (Siamu) in Venezueli. Navzlic naglemu naraščanju prebivalstva v deželah na poti razvoja pa je še vedno najgostejše naseljen kontinent Evropa s povprečno 89 ljudmi na kvadratni kilometer. V Aziji živi povprečno 64 ljudi na kvadratnem kilometru, v Afriki, Severni Ameriki in Sovjetski zvezi 10, v Oceaniji pa komaj 2.

Najgostejše naseljena dežela na svetu je Nizozemska, kjer živi 356 ljudi na kvadratnem kilometru. Na skrajnem koncu lestvice z manj kot dvema prebivalcema na kvadratni kilometer pa so Avstralija, Libija, Mavretanija in Mongolija. Povprečna gostota prebivalstva na vsem našem planetu je 25 ljudi na kvadratni kilometer. Mesto z največ prebivalci na svetu je še vedno Tokio, kjer živi 9 milijonov ljudi. Sledita mu New York z 8 milijoni in Sanghaj s 7 milijoni prebivalcev.

Dunaj se pripravlja na jesenski velesejem

Jesenski dunajski mednarodni velesejem — 82. po vrsti — bo letos deležen mednarodne udeležbe, kot je doslej še ni bil deležen. Ko ga bo v nedeljo, 12. septembra odprl prezident Jonas, bo na njem zbranih blizu 4000 podjetij iz 41 držav z več kot 250.000 vzorci. Med njimi bodo posebno močno zastopane afriške države. Kakor vedno bo najmočnejše zastopana Zahodna Nemčija in sicer z več kot 1000 podjetji. Na drugem mestu bo Velika Britanija z 209, nakar bodo sledile Italija s 184, Švica s 162, Francija s 141 in Združene države Amerike, ki bodo zastopane po 139 podjetjih. Jugoslavija bo na sejmu zastopana po 40 podjetjih, ki bodo v hali narodov imela svojo kolektivno razstavo.

Razmeroma močno bodo na sejmu zastopane vzhodnoevropske države. Številčno gledano bo prišlo s teh držav le 1,73 % razstavljalcev, vendar bodo ti predstavljali velepodjetja, v katerih je združenih po več tovarn. Razumljivo pa je, da bo po številu razstavljalcev najbolj zastopana Evropska gospodarska skupnost. Na njo bo odpadlo dve tretjini razstavljalcev, medtem ko jih bo na EFTA odpadlo 23,33 odstotkov. Iz izvenevropskih držav bo prišlo na sejem 7,59 % razstavljalcev. Avstrijskih podjetij bo na sejmu razstavljalo 2711, od tega 17 s Koroške.

Večina inozemskih razstavljalcev bo sodelovala na kolektivnih razstavah svojih držav, katerih bo skupno 25. Zahodna Nemčija bo imela kar dve kolektivni razstavi, prva se bo nanašala na kmetijstvo in na živila, druga pa bodo priredila pristanišča Bremen, Hamburg in Lübeck. Prvič bodo s kolektivnimi razstavami sodelovale Kitajska, Nigerija in Senegal.

Kljub neugodnemu vremenu dobro turistično leto

Avstrijski turizem se je v prvem polletju kljub dokaj neugodnemu vremenu še uspešno razvijal. V času od januarja do vključno junija so v državnem merilu našli 20,63 milijona nočitev ali za 6,5 % več kot v lanskem prvem polletju. Število nočitev se je povečalo skoraj izrecno na račun nočitev inozemskih turistov. Na nje je odpadlo 13,65 milijona turističnih nočitev ali za 9,4 % več, kot v istem razdobju minulega leta. Turizem je prinesel blizu 5,67 milijard šilingov dohodkov, kar je za 13,6 odstotka več kot v lanskem prvem četrtletju.

Še bolj zadovoljivo je v inozemskem turizmu v prvem polletju odrezala Jugoslavija. V prvih šestih mesecih je Jugoslavijo obiskalo 720.000 inozemskih turistov ali za 12 % več kot lani. Devizni priliv pa se je po tej poti povečal za 17 %. Podobnih primerjav o razvoju turizma iz drugih držav še ni na razpolago.

Glavnina turizma v prvem polletju odpade v naši državi na zimski turizem. Zato je v tej primerjavi med zveznimi deželami vsako leto Tirolska na prvem mestu. Na njo je letos odpadlo 30,5 % turističnih nočitev. Na drugem mestu stoji Salzburg s 17 %, nakar sledi Koroška z 10,6 %, za njo pa se vrstijo Zgornja Avstrijska, Štajerska, Nižnja Avstrijska, Vorarlberg, Dunaj in Gradiščanska, ki je bila na nočitvah udeležena le z 0,9 odstotka.

Med inozemskimi zimskimi turisti je najbolj priljubljena Tirolska. Na njo je odpadlo več kot dve petini inozemskih turističnih nočitev. Koroška je z 12,9 % nočitvami tudi tukaj za Salzburgom na tretjem mestu. Tri četrtine inozemskih turističnih nočitev je v prvem polletju odpadlo na goste iz Zahodne Nemčije. Med ostalimi inozemskimi turisti so se vrstili Angleži, Nizozemci in Američani s skupno 13,7 % nočitvami, 11,81 % nočitev

pa je skupno odpadlo na turiste iz Francije, Švice, Švedske, Danske, Italije, Belgije, Madžarske in drugih držav.

Podobno kot številke, ki prikazujejo rezultate turizma v letošnjem prvem polletju, zadovoljujejo številke za mesec junij, s katerim se navadno že prične poletna turistična sezona. Vreme je letos pričetek te sezone potisnilo na začetek julija, vsled česar v juniju ni prišlo do pričakovanega porasta nočitev in dohodkov turizma. Navzlic temu so dohodki inozemskega turizma v juniju porasli za 300 milijonov na 1,7 milijarde šilingov, vendar so se v glavnem nanašali na dohodke od prehodnih gostov, ki so potovali na jug in jugovzhod, ker jim vreme v Avstriji ni odgovarjalo. Vsekakor pa je že sedaj jasno, da letošnje vremensko neugodno leto naša država turistično ne bo zaključila slabše, kot je lanskega, in da bo tudi letos število nočitev naraslo.

Odprt je XI. vinski sejem v Ljubljani

Na gospodarskem razstavišču v Ljubljani so danes odprli XI. mednarodni sejem vina, žganih pijač in sadnih sokov. Sejem bo trajal do vključno 5. septembra. Na sejmu je razstavljenih 1100 vzorcev vina iz 27 držav, ki jih je ocenila komisija strokovnjakov iz 17 držav, ki je že pred enim mesecem zaključila svoje delo.

Predsednik komisije, prof. ing. Miran Veselič, predstojnik biotehnične fakultete na ljubljanski univerzi, je izjavil, da je ljubljanski vinski sejem najpomembnejša in največja tovrstna prireditev na svetu. Sejem si je širom sveta pridobil veljavo in zaupanje, saj naletijo na medalje s tega sejma na etiketah po vseh celinah. Vsekakor prihaja na sejem vsako leto več vzorcev vina in žganih pijač, razen tega pa so vzorci od leta do leta bolj kakovostni. Tako so n. pr. letos poslale res nazboljše vzorce Nemčija, Francija in Italija, pa seveda tudi številne druge države.

Strokovna raven članov ocenjevalne komisije je visoka. Prof. Veselič je posebno

pohvalil objektivnost komisije pri ocenjevanju vin. Za letošnjo „največjo pokušnjo vin in žganih pijač na svetu“ je bilo značilno, da komisija pri svojem delu sploh ni vedela, iz katerih držav so predloženi vzorci.

Posebno mesto zavzemajo na sejmu spet jugoslovanska vina. Jugoslavija izvažala svoja vina v 20 držav. Lani jih je izvozila 7000 vagonov, kar je predstavljalo vrednost 2 milijonov dolarjev. Največ vina izvažala v Zahodno in Vzhodno Nemčijo, v Avstrijo, na Poljsko in Češkoslovaško ter v Veliko Britanijo, Italijo in Švico.

Kaj zaslužimo?

Lani so delojemalci v avstrijski industriji v povprečju zaslužili 3070 šilingov mesečno, v gradbeništvu pa 3190. Najbolje so odrezali uslužbenci železnice in pošte, ki so v povprečju mesečno zaslužili 3413 šilingov, najslabše pa ljudje v kmetijstvu in gozdarstvu, ki so zaslužili le 2020 šilingov.

V zadnjih 10 letih so zaslužki v kmetijstvu in gozdarstvu narasli za 109, v industriji za 82 in gradbeništvu za 93 odstotkov. Zaslužki v kmetijstvu naraščajo z naraščanjem kmetijske tržne proizvodnje. Pred 10 leti je kmetijstvo prodalo 81 % svojih pridelkov, lani jih je prodalo 87,5 %. Leta 1959 je bilo kmetijstvo zadolženo s 6,3 milijardami šilingov, lani pa z 9,5 milijardami.

Novi načrti Dravskih elektrarn

Družba Avstrijske dravske elektrarne je pred kratkim objavila, da bo dosedanji načrt gradnje nadaljnjih elektrarn na Dravi spremenila. Po dosedanjem načrtu je bila za gradnjo elektrarne Bistrica v Rožu predvidena postopna gradnja elektrarn Rožek, pod Humberškim gradom, v Borovljah, v Dulah, pri Podgradu in pri Aninem mostu. Ta načrt je bil spremenjen. Namesto predvidenih elektrarn med Bistrico v Rožu in Kazazami bo družba po novem načrtu zgradila le dve elektrarni in sicer v Borovljah in pri Aninem mostu, medtem ko ostane gradnja elektrarne Rožek slej ko prej v načrtu.

Po novem načrtu bo ostala zmogljivost elektrarne Rožek s 63.000 kW in z 324 milijoni kilovatih ur letne proizvodnje približno enaka, kot je bila prikazana v dosedanjih načrtih. Temu nasproti se bo zmogljivost elektrarn Borovlje in Anin most močno povečala. Elektrarna v Borovljah bo imela zmogljivost 70.000 kW in letno proizvodnjo 325 milijonov kilovatih ur, elektrarna Anin most pa bo imela zmogljivost 82.000 kW in letno proizvodnjo 390 milijonov kilovatih ur. Skupno bo zmogljivost obeh elektrarn za 27.000 kW večja od prvotno predvidenih petih elektrarn, njuna letna proizvodnja pa bo za 81 milijonov kilovatih ur večja.

Da bo gradnja teh dveh elektrarn navzlic temu cenejša od prvotno predvidenih petih, se razume samo po sebi. Z realizacijo tega načrta bi bila potem elektrarna Anin most največja avstrijska elektrarna na Dravi, elektrarna Borovlje pa bi bila enaka oni v Kazazah. Skupna zmogljivost vseh avstrijskih elektrarn na Dravi pa bi narasla na približno 434 kW, letna proizvodnja pa na 2242 kilovatih ur. Realizacije teh načrtov vendar ni pričakovali pred zgotovitvijo elektrarne Bistrica v Rožu, pri kateri pa so dela v polnem teku.

POŠIROKEM SVETU

BEograd. — Za jugoslovanskega poslanika v Maroku je bil imenovan Milan Venižnik, ki je rojen v Mozirju v Sloveniji. Poslanik je v diplomatski službi od leta 1952. Bil je svetnik jugoslovanskih veleposlanstev v Rimu in Parizu, nato pa načelnik politične uprave v državnem tajnistvu za zunanje zadeve.

WASHINGTON. — Proračunski odbor ameriškega senata je odobril izreden prispevek 1,7 milijarde dolarjev za stroške v vietnamski vojni. Kakor poroča AP, je to vsoto zahteval 4. avgusta obrambni minister McNamara. Senator John Stennis je dejal, da je ta vsota le majhen prispevek za „stalno naraščajoče stroške naših operacij v Vietnamu“. Dejal je, da bo potrebno letno najmanj 7 do 10 milijard izrednih prispevkov za ameriške stroške v vietnamski vojni.

TORINO. — Italijanski predsednik Giuseppe Saragat je sprejel v Saint Vincentu v dolini Aosta, kjer se mudi na oddihu, delegate 14 držav na ženevski razorožitveni konferenci. Med njimi sta bila voditelja sovjetske in ameriške delegacije Carapkin in Foster. Foster je izjavil novinarjem, da se nadeja napredka na ženevski konferenci v prihodnjih dneh. Sovjetski delegat Carapkin se je zahvalil italijanskemu predsedniku za povabilo in sprejem, pri čemer je izrazil upanje, da bo ta sestanek koristil pogovorom o razorožitvi.

NIKOSIJA. — Predstavnik OZN je povedal, da je položaj v Polisu, na področju Paphosa na Cipru zelo nevaren. V bližini tega mesta so namreč pripadniki turške skupnosti zasedli hiši griče. Ciprska nacionalna garda je na odtodno področje poslala vojsko v oklopnih vozilih. Predsednik Makarios je sklical izredno konferenco, ki so se je udeležili general Grivas, grški veleposlanik v Nikoziji, poveljnik mednarodnih sil OZN na Cipru general Thimaya in U Tan-tov predstavnik Bernardes.

MOSKVA. — Podpisali so sporazum med jugoslovanskim zunanjepgovinskim podjetjem „General eksport“ in sovjetsko firmo „Prodinor“ o prodaji jugoslovanskih vin, konjaka in vermula Sovjetski zvezi v vrednosti 2,1 milijona dolarjev. Celotno količino bodo jugoslovanska podjetja dobavila sovjetskim trgovskim organizacijam do konca novembra.

WASHINGTON. — Ameriški predstavniški dom je sprejel z 243 glasovi proti 150 glasovom vsoto 3,6 milijarde dolarjev za gospodarsko in vojaško pomoč tujini v proračunskem letu 1965-66.

DUNAJ. — Uradno so sporočili, da bo predsednik poljske vlade Józef Cyrankiewicz uradno obiskal Avstrijo od 20. do 22. septembra letos. Poljski premier bo obiskal Dunaj na povabilo zveznega kanclerja Klausea.

BUDIMPEŠTA. — Madžarska in Bolgarija sta sklenili sporazum o kulturnem sodelovanju, ki določa, da bodo izmenjali obiske predstavnikov akademij znanosti, univerz in inštitutov kakor tudi znanstveno-raziskovalnih organizacij.

WASHINGTON. — Ameriški predsednik Johnson je ostro obsodil rasne nered v Los Angelesu. Dejal je, da legitimne težnje črnega prebivalstva ne morejo nikoli opravičiti katerega nasilja. Kakor poročajo tuje agencije, je predsednik Johnson pozval črnsko prebivalstvo in poudaril, da nekaj ur neredov lahko zbrže dobro voljo, ki so jo ustvarjali mesece in leta.

MOSKVA. — Latvijsko sodišče je obsodilo na smrt Alfonsa Stonisa, ker je sodeloval pri množičnem iztrebljanju latvijskih Židov med nacistično okupacijo. Sovjetske Latvije. Stonis se je vse do aretacije skrivaj pod lažnim imenom.

PARIZ. — Francoska vlada je pooblastila izvoznike, da dobavijo Sovjetski zvezi še 400.000 ton žita. Prejšnji mesec so francoski in sovjetski predstavniki sklenili pogodbo o prodaji 300 tisoč ton francoskega žita.

VARŠAVA. — Poljska je vedno izraza nezadovoljstvo z nesorazmerno blagimi kaznimi, ki jih je izrekle zahodnonemške sodišče nad skupino esesovskih krivnikov iz Auschwitza. Poljska in svetovna javnost — poudarjajo poljski listi — obsojata stališče frankfurtskega sodišča, ki ni zadostilo pravici. To sodišče je namerno obravnavalo obtožene esesovce samo kot slepo orodje nacističnega sistema, skrbno pa se je ogibalo temu, da bi postavilo na zatažno klop sistem sam.

KAIRO. — Vrhovno sodišče ZAR je obsodilo zahodnonemške državljane, ki so bili obtoženi vohunstva v korist Izraela. Glavni obtoženeц Wolfgang Lotz je bil obsojen na došmrino prisilno delo in globo 35.500 egipčevskih funtov, njegova žena Marta pa je bila obsojena na tri leta in globo 1000 funtov.

BOHN. — Predstavnik zahodnonemškega obrambnega ministva je sporočil, da Zvezna republika Nemčija gradi svojo prvo povojno vojaško oporišče v tujini. Oporišče gradijo v portugalskem mestu Beja. Stalo bo okoli 50 milijonov dolarjev, uporabljati pa ga bodo za urjenje nemških letalcev. Po zatrtju vanja zahodnonemškega vojaškega predstavništva so bile druge države Atlantikega pakta „v celoti obveščene“ o gradnji tega letalskega oporišča, v katerem bo zaposlenih tudi več Portugalcev.

RIO DE JANEIRO. — Brazilski državni Rio Grande do Sul in Santa Catarina sta izolirani od ostalega dela države zaradi katastrofalnih poplav. Voda je porušila nekaj sto hiš in tisoče prebivalcev ogroženih področij je ostalo brez strehe. Poplave so v zadnjih dneh zajele Čile, Argentino in Brazilijo ter so povzročile veliko škodo. V Čilu so poplave terjale smrt nad 180 ljudi, v Argentini pa nad 60. Čilska vlada je uradno sporočila, da imajo po prvih ocenah okoli 80 milijonov dolarjev škode.

RIM. — V občini Palagonia na Siciliji se je razširila močna epidemija tifusa. Doslej so registrirali 400 primerov te bolezni. Okoli 200 ljudi so prepeljali v bolnišnice. Med obolenimi je največ otrok.

DUNAJ. — Prezidij bolgarske kmečke stranke je povabil predsednika Avstrijske kmečke zveze (Bauernbunde) na obisk v Bolgarijo skupno z najvišjimi predstavniki zveze. Delegacija Avstrijske kmečke zveze je na obisk odpotovala v sredo.

MOSKVA. — Sovjetska revija Ogonjok je v svoji zadnji številki objavila, da je za časa Teheranske konference Hitler dal svojemu agentu Skorzenyju nalogo, da ob tej priložnosti likvidira Churchilla in Stalina, Roosevelta pa naj ujame in prepelje v Berlin. Za ta nalogo je izvedla sovjetska obveščevalna služba in njegovo izvedbo pravočasno preprečila.

DESET LET PRIJATELJSKEGA SODELOVANJA:

Razstava „Ljudska umetnost na Gorenjskem“ v Beljaku

Mesto Beljak in mesto Kranj gojita že 10 let prijateljske stike in sodelujeta zlasti na športnem in kulturnem področju. V vsem tem času se je medsebojno prijateljstvo utrjevalo in pričene preraščati tudi na druga področja. Ta težnja je prišla do izraza ob priložnosti otvoritve razstave „Ljudska umetnost na Gorenjskem“ v Paracelsusovi dvorani beljaškega magistrata v sredo minulega tedna. Razstavo prireja Gorenjski muzej v Kranju ob sodelovanju mestnega muzeja Škofja Loka, kovaškega muzeja v Kropi, čebelarkega muzeja v Radovljici in mestnega muzeja Kamnik. Razstava bo odprta do 31. avgusta 1965.

Slavosni otvoritvi razstave je prisostvovala veččlanska delegacija gorenjskih občin na čelu s predsednikom občinske skupščine Kranj Martinom Koširjem, ki je dal pobudo za to razstavo, ko je lani ob priložnosti razstave o razvoju mesta Beljak obiskal beljaškega župana Timmererja. Predsednik občinske skupščine Kranj se je v imenu delegacije zahvalil za povabilo k otvoritvi, zlasti pa za možnost, da Gorenjska lahko pokaže svojo ljudsko umetnost beljaškemu in okoliškemu prebivalstvu, ki jo je širokogrudno nudila beljaška občina. V svojem nagovoru je naglasil, da predstavniki obeh mest čutijo vedno večjo potrebo po tesnejšem sodelovanju, kar nikakor ni slučaj, marveč naravna posledica dosedanjega sodelovanja in težnji narodov v svetu. V svojem nagovoru je tudi sporočil, da je občinska skupščina Kranj sklenila podeliti beljaškemu županu spominsko plaketo dr. Franca Prešerna kot izraz priznanja za njegova prizadevanja na področju dosedanjega sodelovanja. V znamenje istega prizadevanja je mestna občina Beljak že lani podelila predsedniku občinske skupščine Kranj Paracelsusovo plaketo. Izmenjava

teh plaket kaže, da hočeta Paracelsusovo mesto Beljak in Prešernovo mesto Kranj slediti zgledu teh dveh velikih mož, ki sta oba delovala v korist zblizovanja med narodi.

Razstavo „Ljudska umetnost na Gorenjskem“ je odprl beljaški podžupan ing. Josef Resch. Tudi on je v svojem nagovoru omenil in poudaril ploden razvoj in pomen prijateljskega sodelovanja obeh mest v zadnjih desetih letih in izrazil željo, da bi se v okviru sodelovanja in prijateljstva med Av-

strijo in Jugoslavijo krepilo in širilo sodelovanje med Prešernovim mestom Kranj in Paracelsusovim mestom Beljak, ki leži na križišču treh kultur in ki smatra za eno svojih posebnih nalog, da posreduje spoznavanje kultur narodov sosedov.

Okusno urejena razstava „Ljudska umetnost na Gorenjskem“ vsebuje dela gorenjske arhitekture in ljudskega slikarstva, kakor ga še tu in tam srečamo na stenah poslopij in na pohištvo, omarah, skrinjah in posteljah, pa tudi na steklu. Poleg tega vsebuje razstava lepo število plastik iz lesa ter ljudske izdelke s področja rezbarstva in umetnine kovaške obrti. Ob izdelkih, ki predstavljajo verske motive, vsebuje razstava prizore iz kmečkega življenja in slovenske folklorne, ki spričo svojih živih barv zadivijo vsakogar.

Zanimiv opis Ljubljane:

Vodnik po Ljubljani

Pri založbi »Obzorja« v Mariboru je izšla po svoje duhovito, zanimivo in z veliko ljubeznijo napisana knjiga o Ljubljani, njenih zanimivostih in o življenju Ljubljančanov. Avtor knjige je dramatik, prozaist in esejist Jože Javoršek, naslov dela, ki obsega blizu 300 strani, pa se glasi »Vodnik po Ljubljani«.

Vodnik po Ljubljani vendar ni turistični priročnik v običajnem pomenu besede. Je več. Avtor sicer posreduje z njim mnogo zgodovinskih, topografskih, literarno zgodovinskih in splošnih podatkov o glavnem mestu Slovenije in Slovenecu, toda med njimi je zvrhana mera avtorjevega duha in pogledov na mesto in njegovo prebivalstvo. Tako njegovo delo ni le stvaren opis Ljubljane in vodič k njenim zanimivostim, marveč istočasno tudi duhovit opis življenja in dogajanj za fasadami njenih poslopij in cest, po njenih trgih in skritih vrtovih, večkrat pa tudi po celih mestnih predelih.

Tako stoji zanimivo delo res visoko nad običajnimi suboparnimi turističnimi priročniki. Delo kaže življenje ljubljanskega mesta z vsemi njegovimi pestrostmi in posebnostmi. Avtor ga je razdelil na devet delov in še mnogo več poglavij, katerih naslovi so že sami po sebi za bralca zanimivi in privlačni. Tako naletimo med njimi na naslove Pogled na grad, Spannheimovska Ljubljana, Južno stran sveta zavzema barje, Stari trg, Pod Trančo, Vodnjak kranjskih rek, Ljubljanska stolnica, Kako diši ljubljanska latinska četrt, Glavni bram gledališke umetnosti, Oltar v frančiškanski cerkvi, Trnovo, kraj nesrečnega imena, Kdor preplava Ljubljano, Rožna dolina iz gine pod Rožnikom, Če gremo proti Gradiščnici, Hudobija je ljubljanska folklorita itd.

Delo je napisano vseskozi duhovito, satirično, polemično, vendar s pravo mero okusa. Vsebuje pa tudi nekaj modnih manir tako v razdelitvi vsebine kot v opremi knjige. Škoda pa je, da ne vsebuje nobenih ilustracij, ki bi njegovo vsebino še poživile. Javoršek je s tem delom napisal knjigo, zaradi katere bi ga ne bilo mogoče prezreti, pa četudi ne bi nič drugega napisal.

Zveza sindikatov:

Za izobrazbo učiteljev

Zveza avstrijskih sindikatov je letos porabila milijon šilingov svojih sredstev za izobrazbo učiteljev. Njenih seminarjev se je letos udeležilo 375 mladih učiteljev, 927 učiteljev pa je obiskalo nadaljevalne tečaje v okviru pedagoških institutov. Zveza je nadalje omogočila deset študijskih ekskurzij po Avstriji, ki se jih je udeležilo 1592 učiteljev, 279 učiteljem pa je omogočila študijske ekskurzije v inozemstvo. Vrsta mladih učiteljev je bila deležna znatnih prispevkov za študij v inozemstvu.

Zveza sindikatov:

mu je treba končno dodati še neonacistične organizacije izven Evrope, ki niso tako nepomembne, npr. v Ameriki Rockwellovo American Nazi Party oziroma še bolj množično družbo Johna Bircha, v Braziliji organizacijo European, v Argentini organizacijo Tacuara, v Čilu nacional-socialistično delavsko stranko, v Južni Afriki organizacijo Boerenesie in druge.

Ko sem Simona Wiesenthala povprašal, kako to, da se je nacizem lahko razvil celo na Švedskem in da so prav tam nedavno odkrili pravo zaroto, je prikal, češ da je bil prav v Malmöju sedež »Evropskega socialnega gibanja«. »Razen tega so tu prispevali svoje nekateri švedski milijonarji, ki so bili povezani z nacisti in ki so upali, da bodo nekoč postali pomembni voditelji. Nordijska rasa je bila sploh hitlerjevemu ideal in v nekem smislu prihaja težnja po nekaki eliti do izraza tudi še danes na Švedskem. Zaroto, ki so jo nedavno odkrili, sicer ne smatram za zelo resno, vendar pa nas tudi to vznemirja. Za atentate, ki so lahko celo usodni, niso potrebne množične organizacije. Razen tega je bila ta švedska neonacistična skupina dokaj povezana s fašisti v južni Afriki in v Ameriki.« (Se nadaljuje)

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO LOGA VAS

V A B I L O
na proslavo

60. obletnice obstoja

v nedeljo, dne 12. septembra 1965
ob 14.30 uri v gostilni „Marica“ v Logi vasi

Sodelujejo: pevski zbor jubilančnega društva,
mešani zbor iz Škofič,
moški zbor iz Hodiš in združeni zbor
„Vrbsko jezero“

Po proslavi prosta zabava s plesom, igra znana godba iz Jesenic. Vse ljubitelje pesmi vabi k udeležbi

o d b o r

V HRASTOV LJAH PRI KOPRU:

Najzanimivejše freske v Evropi

»Hrastovlje, dragulj na slovenskem Krasu«, je naslov črtice, ki jo objavljajo »Basler Nachrichten« v številki od 15. avgusta kar na dveh straneh na podlagi prispevkov profesorja Velepčiča, ravnatelja Moderne galerije v Ljubljani in profesorja Kramarja, ravnatelja muzeja v Kopru. Obsežni članek opisuje arhitektonske in umetniške dragocenosti hrastovljanske cerkve, ki je bila zgrajena koncem 14. stoletja v samoniklem istrskem stavbarskem slogu, ki temelji na starokrščanski stavbarski umetnosti. Graditelji cerkve, ki je bila tudi utrjena, proti turškim napadom, so imeli očitno za vzor poročko baziliko, ki je bila zgrajena nekaj časa prej.

Notranjost cerkve v Hrastovljah krasijo po mnenju pisca članka verjetno najzanimivejše freske v Evropi, naslikane leta 1490. Na freskah je v glagolici podpisani Ivan iz Kastva. S temi freskami je poslikana vsa cerkev do zadnjih koticov. Objavljeni članek pojasnjuje troje velikih posnetkov in zunanjo sliko cerkve.

Cerkev in njene zanimive freske so odkrili tudi že številni turisti, ki prihajajo vsako leto v slovensko Primorje s svojimi številnimi kulturnimi in naravnimi zanimivostmi. Letos je samo v prvem polletju Hrastovlje obiskalo 2070 turistov, da si ogleda to veliko zanimivost.

Slovensko gledališče v Trstu pred novo sezono

Slovensko gledališče v Trstu se z vso vne- mo pripravla na novo sezono, ki jo bo pričelo oktobra s premiero Cankarjevih »Hlapcev«. S to dramo bo gledališče proslavilo tudi dvajsetletnico svojega obstoja oz. ponovne otvoritve po drugi svetovni vojni. Umetniško vodstvo gledališča je v svojem jubilej- nem letu sprejelo zanimiv repertoarni načrt, ki bo tržaškemu slovenskemu občinstvu nudil spet obilo umetniških užžitkov.

Poleg Cankarjevih »Hlapcev« ima gledališče v letošnji sezoni še na sporedu Goldonijeve »Štiri grobijane«, Duvivier-Jeansonovo »Marie Octobre«, Haškovega »Dobrega vojaka Švejka« in Grimm-Skufcevo otroško igro »Janko in Metka«. Na sporedu pa je tudi še predvidena slovenska noviteta, vendar za njo zaenkrat ni točnejših podatkov, ne o delu in tu-

di ne o avtorju. Kot v minulih sezonah bo tudi v tej na sporedu več umetniških večerov, ki jih ima tržaško občinstvo zelo rado, repertoar pa bodo poskušali dopolniti še s kakšno komedijo, vendar delo zaenkrat še ni določeno.

V pretekli sezoni je bilo za Slovensko gledališče v Trstu najpomembnejše, da je prvič po dolgih letih spet igralo v lastni hiši, v novem Kulturnem domu, ki je bil odprt 5. decembra 1964. Na prvi predstavi na novem odru so uprizorili dramo o Francetu Prešernu, ki jo je prof. Bratko Kreft napisal posebej za to priložnost, režiral pa jo je Branko Babič. V tej sezoni je gledališče igralo še La Mosketta, Lipe za luno, Usad na severni postaji, Veliki slovenski pasion in Trnuljčico ter priredilo Večer slovenske dramatike in Večer slovenske poezije.

1 „Nacistični zločini se ne smejo ponoviti!“

Razgovor s Simonom Wiesenthalom — „lovcem“ na nacistične zločince

Z neizprosno natančnostjo je Wiesenthal dodal, da so ti ljudje povečini dopotovali iz Evrope preko morja s potnimi listi mednarodnega Rdečega križa in Vatikana. »V Rimu je bil poseben hrvaški podporni odbor, v katerem je deloval tudi vojni zločinec Draganović«, je še posebej poudaril Wiesenthal ter dodal, da je ta pravzaprav spravič Eichmanna v Argentino. »Seveda, verjetno odgovorni ljudje v Vatikanu sploh niso vedeli, kdo se v resnici skriva v kapucinskem samostanu v Via Siciliana. Navzven je bilo govorila o tem, da so tu preprosti hrvaški begunci pred komunizmom. Toda med njimi je bil tudi Einchmann in v tej skupini so mu omogočili beg v Argentino.«

Z argentinskim primerom, ki je zelo poučen za splošno taktiko nacistične mreže po vojni, sva nadaljevala do kraja. »Mreža nacističnih tajnih fondov je bila tako dobro organizirana, da so nanovo priseljeni nacisti v tej južnoameriški deželi takoj tudi našli denar za svoje investicije in podjetja. Neki vojni zločin-

nec iz Gradca, imena ne povem, ker ga trenutno še zasledujem, je na primer v Argentini takoj dobil 50.000 dolarjev, s katerimi je začel veliko izvozno-uvozno lesno podjetje. Ta človek, bil je večkratni morilec, se sedaj prosto giblje in prihaja tudi v Nemčijo. In takih je nič koliko. Zato moramo ostati vselej budni in na preži.

Sinoči so bili pri meni tovariši iz mariborske organizacije Zveze borcev. Zapisal sem si v beležnico markiskatera imena, na katera so me opozorili, in upam, da bom lahko pri odkrivanju tistih, ki so tu počenjali grozljive zločine, vsaj kolikor toliko pomagal.«

II.

»Mrtvih ne moremo obuditi, a storiti moramo vse, da bi se zločini, kakršne so počenjali nacisti, ne ponovili nikoli več«, je s pripombo: »Mislim, da je to najvažnejše« dejal ing. arh. Simon Wiesenthal.

Na terasi pohorskega hotela Bellevue so se razpenjali veliki pisani sončniki nad mizami, a tudi strogi zasledovalec nacističnih zločincev je

bil videti v svojem platnenem suk-ničju in s črnimi očali, ki si jih je nataknil, podoben kateremu koli turistu na dopustu. Kdo bi si mislil, da ima ta mož v svojem dokumentacijskem centru na Dunaju natančno registrirana vsa neonacistična gibanja po svetu ter marsikdaj opozarja policije različnih dežel pred nevarnimi naklepi novih nacistov.

Predvsem je razkrinkal delo dveh organizacij, ki sta skrbeli že za ilegalno razseljevanje pobeglih nacističnih zločincev po vojnem porazu leta 1945, in sicer tako imenovana linija Bremen-Basel in organizacija Odessa. Kmalu za tem pa so se začele pojavljati tudi prve neonacistične organizacije, zlasti manjša zahodnonemška skupina okrog založnika Karlheinz Pristra ter z njim povezana švedska skupina Peera Engdala. V Italiji sta se razvili tako imenovano italijansko socialno gibanje MSI in skupina Uomo qualunque. Vse te in druge pozneje nastale skupine, med drugim tudi v Avstriji pod vodstvom novinarja Landinga in poslanca Stübra, so se povezale v

Naftovod Adria—Dunaj skozi Ziljo, Rož in Podjuno

Zgotovljen naj bi bil do pomladi 1967

Kakor smo že poročali, vrtajo v Karniskih alpeh blizu Würmlacha že nekaj tednov predor skozi pogorje Plöckna. Skozi to pogorje bo namreč speljan iz Trsta do Ingolstadta v Zahodni Nemčiji največji naftovod (Pipeline) Evrope, ki ga gradi Trans-Alpine-Pipeline-Gesellschaft (TAL).

Kakor pa smo tudi že poročali, se je Adria-Wien-Pipeline GmbH., ki je bila ustanovljena za gradnjo naftovoda iz Trsta na Dunaj, bavila med drugimi tudi z mislijo, da bi se pri gradnji svojega naftovoda od Trsta do Würmlacha udeležila na TAL-naftovodu, od tam naprej pa gradila svoj naftovod do Dunaja. Za tak projekt se je avstrijska družba sedaj odločila in stopila s TAL v tozadevna pogajanja. Od Würmlacha bo potemtakem avstrijski naftovod tekel skozi Ziljsko dolino, skozi Rož in Podjuno.

Dolžina naftovoda po Koroški bo znašala 166 kilometrov. Pri Würmlachu je na 10 hektarjih površine predvidena gradnja skladišča in potrebnih črpalk za transport nafte po ceveh skozi Koroško, Štajersko, Gradiščansko in Nižjo Avstrijsko do rafinerij pri Schwechatu. Po obstoječih načrtih je gradnja naftovoda ob Zilji predvidena tako, da bi njegove cevi tekle do Bistrice ob Zilji vzdolž vznožja Karniskih alp. Tukaj bi vod zavil proti severozahodu in bi tekel naprej po „Kamenitem morju“ ob Zilji do pod Turja, pri čemer bi pustil Ziljico in Podklošter južno ob strani, nakar bi se pomaknil spet na vznožje Ka-

ravank proti Rožu navzdol. Baško jezero bi pustil severno ob strani, pravtako Ledince, blizu Gorinčič pa bi prešel na severno stran železniške proge in tam naprej tekel do Svetne vasi, kjer bi spet prestopil na južno stran železniške proge. Tesno ob Borovljah bi tekel naprej mimo Glinj, Šmarjele in Apač do Miklavčevega. Vasi po Rožu bi se ne dotikal.

Blizu Miklavčevega bi prekrizal naftovod reko Belo in zavil proti severovzhodu mimo Ženeka, Podjune in Globasnice. V bližini Šmihela bi se križal z železnico in tekel mimo Blata proti Dobu in Zvabeku čez Dravo in Labotnico do Ettendorfa, kjer se bi povzpел čez Korico do Sobotha in zapustil Koroško.

Z realizacijo tega naftovoda se bo za številne zemljiške posestnike pri Zilji, po Rožu in po Podjuni začelo vprašanje odškodnine za zemljišča, ki bodo od naftovoda in njegove gradnje prizadeta. Prva pogajanja z občinami ob Zilji so se že pričele. S tem v zvezi je zaenkrat samo rečeno, da bo naftovod tekel povprečno 1 meter globoko v zemlji po ceveh, ki bodo imele

Zgubili smo zgledno rojakinjo

Pred nedavnim je v Logi vasi preminula Ivana Schluga, roj. Kakl. Pokojna izvira iz znane in starodavne Vištrove rodbine, ki je tekom desetletij dala vrsto narodnih in prosvetnih delavcev. V grob je sledila svoji materi Tereziji, ki je bila doma pri pd. Črncu, svoji sestri Tereziji in očetu Maksu Kaklu, ki je bil soustanovitelj našega prosvetnega društva, ki bo v kratkem obhajalo šestdesetletnico svojega obstoja. Vse tri je Ivana negovala in jim ob boleznih stregla z zgledno potrpežljivostjo. Bila pa je tudi dobra mati svojim otrokom in skrbna žena svojemu možu. Zaradi svojih vrlin je tudi v sosesčini bila deležna vsestranskega spoštovanja.

Pogrebne svečanosti so njeno priljubljenost docela potrdile. Na njeni zadnji poti jo je spremljala dolga vrsta žalnih gostov, njeno gomilo pa je pokrilo obilo cvetja in vencev. Ivana, počivaj v miru v domači zemlji ki si jo ljubila, mi pa te bomo zaradi tvojega ljubečnega naroda, ki si jo izkazovala do zadnjega diha, obdržali v trajnem spominu enako, kot tvoje, ki so nas pred teboj zapustili. Žalujemo čim svojcem pa izrekamo naše iskreno in globoko sožalje.

Pred nedavnim je v Logi vasi preminula Ivana Schluga, roj. Kakl. Pokojna izvira iz znane in starodavne Vištrove rodbine, ki je tekom desetletij dala vrsto narodnih in prosvetnih delavcev. V grob je sledila svoji materi Tereziji, ki je bila doma pri pd. Črncu, svoji sestri Tereziji in očetu Maksu Kaklu, ki je bil soustanovitelj našega prosvetnega društva, ki bo v kratkem obhajalo šestdesetletnico svojega obstoja. Vse tri je Ivana negovala in jim ob boleznih stregla z zgledno potrpežljivostjo. Bila pa je tudi dobra mati svojim otrokom in skrbna žena svojemu možu. Zaradi svojih vrlin je tudi v sosesčini bila deležna vsestranskega spoštovanja.

Daljša razprava se je razvila o najemu posojila za pospeševanje gradnje devetdružinske občinske stanovanjske hiše. Prebrali in obravnavali so obsežno zadolžnico in končno soglasno sklenili najem posojila. Nadaljnji korak k izpolnitvi cestno-gradbenega načrta občine je predaja nekaterih utrditvenih in sanacijskih cestnih del v mestu, Liubčah in Cirkovčah. Cestno-gradbena dela so oddali tvrdki „Erhard Mörtl & Co.“, ki se je nastanila v Pliberku. Vsi pa vemo, da sodobno in današnjim prometnim zahtevam ustrezajoče ceste in poti še marsikje niso na primerni stopnji in upamo, da se bodo odpravile v doglednem času tudi te prometne pomanjkljivosti v zadovoljstvo in korist interesentov.

Končno je odbor sklepal o pobiranju naknadnega povišanja zemljiškega davka za leto 1963 in 1964, vendar se je po soglasnem sklepu temu odpovedal in to v korist kmetijstva, ki se itak stalno bori z eksistenčnimi težavami.

45 cm premera. Začetkoma bo letno steklo po njem 2 milijona ton mineralnega olja, vendar bo njegova dejanska zmogljivost znašala 6,5 milijona ton letno.

Naftovod naj bi bil dograjen do pomladi 1967. Po končanem polaganju cevi bodo zemljišča, pod katerimi bo tekel, za kmetijske namene spet uporabna, kar pa družbo ne more odvezati plačila primerne odškodnine in najemnine. Važnejša od te pa bo nedvomno odškodnina za zemljišča po katerih bo družba spravljala cevi za naftovod in ki bodo pri tem gotovo precej poškodovane.

Izpod sončnega Turja sprašujejo:

Kdaj bo tudi pri nas cesta urejena?

Da je pri nas med Zgornjo Vesco, Sv. Lucijo na Gori in Otožem lepo in da se od nas odpira najlepši razgled na slikoviti Rož z mogočnimi Karavankami ter k Dravcem tja do Beljaka in Dobrača, ne vedo le okoliški prebivalci, marveč zatrjuje vsak letoviščar, ki ga zvabi prelepo ime »razgledna cesta«, kakor našo cesto uradno imenujejo. Kakor pa okoliško prebivalstvo se vendar tudi vsak letoviščar zgraža nad stanjem te ceste v območju med Bilčevsem in Št.

Iljem. Vseposvodom kamor pridemo, naletimo na asfaltirane ceste, čeprav so številne le občinske, samo pri nas se ureditev ceste, ki je deželna, ne premakne nikamor.

Ali prebivalci teh krajev res nismo vredni, da bi dobili cesto, kot jih imajo drugod? Mislamo, da so naši davki ceno njene ureditve že davno odtehtali. Končno pa sodimo med gorske kmete, ki se spričo prisojne lege in skopo rodovitne zemlje borimo z vedno večjimi težavami za svoj obstoj. Te težave bi urejena cesta v veliki meri odpravila, ker bi nam zagotovila primeren pritek turistov, ki bi radi ostali med nami.

Pa ne, da bi kdo mislil, da smo sami zanikrni in za napredek brezbržni. Na vsaki vasi naredimo iz svojega, kar moremo. Naj tokrat samo omenimo prizadevanje vaščanov na Gori, zlasti pa njihovega predstavnika Jožeta Mečine pd. Boštelca — predvčerajšnjim je praznoval svoj 45. rojstni dan, h kateremu mu vsi čestitamo — ki so pred kratkim zgradili vaški vodovod in ki sedaj urejajo vaška pota, da jim bo delo lažje in da bo za goste, ki se tam radi ustavljajo, vas priokupnejša.

Tako pa je povsod pri nas. Kar zmoremo, naredimo. Naj bi tudi v Celovcu za nas naredili, kar se spodobi in kar že dolgo obljubljajo: boljše cesto, kot je sedanja.

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni

V a b i l o
na

pevski koncert

z instrumentalnimi vložki

v nedeljo, 29. avgusta 1965 ob osmi uri zvečer pri Voglu v Št. Primožu.

Domači društveni pevski zbor poje narodne in umetne pesmi, dirigira Hanzi Kežar.

K obilni udeležbi vabi

o d b o r

Iz Loge vasi pišejo:

Zgleden primer turističnih prireditev

Z zadovoljstvom lahko poročamo, da se naša dva zastopnika v občinskem svetu uspešno uveljavljata na vseh področjih komunalnega življenja. Tudi letoviščarjev imamo letos dosti. Za njihovo dobrobit in kulturno razvedrilo skrbi med drugimi tudi naše prosvetno društvo. Društveni zbor pod vodstvom marljivega Hanzija Aichholzerja skrbi, da gostje, ki se mudijo v naši občini, slišijo iz grl naših pevcev pesmi, ki so pri nas doma že dolga stoletja. Poleg društvenega pevskega zbora skrbi za to tudi posestnik svetovnoznane hotela „Excelsior“ tik ob Vrbskem jezeru, ki iz leta v leto vabi naše pevce, da pojejo naše prelepe pesmi pred zbrano mednarodno publiko. Letos so imeli naši pevci v njegovem hotelu že dva nastopa.

Minulo nedeljo pa je naš podžupan in predsednik Slovenskega prosvetnega društva Loga vas iz-

koristil priložnost, da se je lastniku hotela ddr. Hechtu zahvalil za gostoljubnost, ki jo izkazuje našemu zboru in ki je zgleden primer pravilnega pojmovanja mednarodnega sožitja in kulturnega oplajanja, kakor bi ga moral pojmovati vsak avstrijski državljani in Evropejec. Pozno v noč, vse do jutranjih ur je z hotela na skali nad Vrbskim jezerom donela naša pesem, dokler ta večer nismo zaključili s prekrasno „Počiva jezero v tihoti“.

Št. Job pri Brnci

Tragična smrt je minul teden iztrgala mladega gospodarja Janeza Kolerja s Čeligijevih kmetij v Št. Jobu, ženi ki je ostala sama z 2 otrokoma v 2 mesecih in 2 letih starosti, pa ljubega moža in skrbnega očeta.

Preminuli se je v ponedeljek popoldne podal s kolesom v Beljak po opravkih za kmetijo. Na poti iz Beljaka domov je iz še neznanih vzrokov obležal na cesti nezavesten in težko poškodovan, tako da mu v beljaški bolnišnici niso mogli nuditi več pomoči. V torek je na posledicah svojih poškodb umrl.

Pogreb v petek je bil žalosten in je pretresel vso okolico, ki je zgubila, nadobudnega sosedo in dobrega prijatelja vseh, ki so ga poznali. Težko prizkušeni ženi in otrokom naj bo iskreno sožalje vseh, ki so ga poznali, tolažba ob hudi bolečini zaradi bridke usode.

Koroško obrtništvo v številkah

Medtem, ko na Dunaju, na Nižjem in Zgornjem Avstrijskem ter na Štajerskem in Gradiščanskem število podjetij obrtnega gospodarstva narašča, po ostalih zveznih deželah njihovo število marašča. V gornjih deželah je v zadnjih desetih letih to število padlo za 26.100 na 210.800 podjetij, v zahodnih zveznih deželah pa je naraslo za 5400 na 69.000 podjetij.

Na Koroškem so koncem leta 1964 našli 19.500 podjetij obrtnega gospodarstva, kar predstavlja 7 odstotkov njihovega števila v Avstriji. Na

Koroškem odpade na vsakih 25,6 prebivalca eno podjetje obrtnega gospodarstva. Ker so njihovi lastniki istočasno včlanjeni v več sekcijah obrtnega gospodarstva, štejejo sekcije koroške zbornice obrtnega gospodarstva skupaj 29.676 članov. Od teh odpade na trgovino 13.263 članov, na obrt 8016, na turizem 7500, na promet 1531 in na industrijo 1106 članov. Preostali pripadajo sekciji denarnih, kreditnih in zavarovalnih zavodov. Delež na avstrijskem številu članstva je največji pri turizmu, kjer znaša 13,4 odstotka.

Namesto venca na grob svojega dolgoletnega predsednika dr. Franca Petka je Slovensko šolsko društvo v Celovcu darovalo primeren znesek za Slovenski dijaški dom v Celovcu. Tudi Slovenski vestnik se je oddolžil spominu svojega dolgoletnega izdajatelja s primernim prispevkom za Slovenski dijaški dom v Celovcu, pravtako Slovensko planinsko društvo v Celovcu, katerega član in vneti planinec je bil dr. Franc Petek.

TO IN ONO

od Šmohora do Labota

PEČE PRI PODKLOŠTRU. — Do karambolaže treh avtomobilov je prišlo v ponedeljek zvečer, ki pa k sreči ni zahtevala težjih žrtev. Neki nemški turist je z avtom zapeljal na avtomobil pred seboj in ga vrvel v stran, da je zadel na avtomobil učiteljske družine iz Belgije. Vsi avtomobili so bili hudo poškodovani, od udeležencev pa je le učiteljica žena zlomila roko.

BAČE. — V nedeljo je Avstrijska reševalna služba pod pokroviteljstvom župana, direktorja Schmieda priredila tekme za »srebrno vrtnico« in za »modri trak Baškega jezera«. K prvi tekmi so nastopila štiri moštva Avstrijske reševalne službe in je zmago odneslo dunajsko moštvo. Pri drugi tekmi je sodelovalo 67 tekmovalcev, zmagala pa sta Kum Lothar iz Zahodne Nemčije in holandska de Berge.

ŠT. JAKOB V ROŽU. — Občinski svet je pred kratkim sklenil oddajo del za gradnjo vodnega bazena na Talah, ki bo stala 300 tisoč šilingov.

CELOVEC. — Mestno gledališče bo v nedeljo zaključilo svojo letošnjo gledališko sezono, z novo sezono pa bo pričelo v soboto, 11. septembra. V nedeljo bo tudi zaključena Koroška lovska razstava v Domu umetnikov blizu mestnega gledališča.

RADIŠE. — V petek je pri Rutniku v Dvorcu pogorelo gospodarsko poslopje. Vzrok požara ni bilo mogoče dognati, škoda pa cenijo na 600.000 šilingov. Gasilci poslopja niso več mogli rešiti in so z velikimi težavami obvarovali stanovanjsko poslopje.

VAZENBERK. — Pred kratkim je bila cesta v Brankovec s surovem stanju zgotovljena. Kmetje te vasi, ki so dobili s tem potrebno zvezo s svetom, računajo, da bo cesta do jeseni tako daleč urejena, da se je bodo pozimi lahko posluževali.

ZELEZNA KAPLA. — Letos je že v prvem polletju število turističnih nočitev v občini naraslo za 59%. Zanimanje turistov za Zeleznko Kaplo in okolico je tako veliko, da je morala občina naročiti nadaljnjih 5000 turističnih prostora.

BISTRICA NAD PLIBERKOM. — V ponedeljek zvečer se je smrtno ponesrečil 77 letni Albin Lorenc, ki je skozi leta redno beračil v občini. Iz neznanih vzrokov je padel na poti iz Dvora v Bistrico, kjer so ga šele drugi dan našli.

Sestanek študentov v Škocijanu

Klub slovenskih študentov na Dunaju vabi vse akademike, bogoslovce, študente, maturante in diake višjih razredov srednjih šol na počitniški sestanek pod geslom

MLADINA — KRITIKA IN SAMOKRITIKA

od 1. do 5. septembra 1965 v farnem domu v Škocijanu.

Sreda je določena za prihod udeležencev v Škocijan, predavanja in razprave se pričnejo vsak dan ob 9. uri zjutraj. V soboto popoldne je nameravan obisk slikarja prof. dr. Wernerja Berga, v nedeljo pa je predviden skupni obisk Pliberškega sejma na travniku.

JANEZ ŠVAJNCER

Punčka in rak

Morski rak se je skobacal iz vode, sedel na skalo in si pomencal oči. Povsod je bila tišina, le na bližnji cipresi je pela ptica.

Rak je bil dobre volje. Podnevi so mu nagajali kopalci, zdaj pa je bila vsa obala njegova. Zato je odšel na sprehod. Kmalu je ob stal in skimaval z glavo. Pred njim je ležalo polno papirja, koščice in ogrizkov. Odprl je škarje, ko da hoče odpadke razrezati na drobne kose.

Maščevalnost je sijala iz njegovega pogleda. A ne za dolgo.

Začudeno je strmel v razpoko na skali. Poznal je otroke in odrasle ljudi, a kaj takega še nikoli ni videl. Imelo je oči, nosek in usta, le rok ni bilo videti in tudi premaknilo se ni z mesta.

Močno se je oprl v tla in potihoma vprašal:

»Ne poznam te, a kdorkoli si, ali hočeš z mano na sprehod?« Ker ni dočakal odgovora, je pogumno stopil dalje in ponovil vprašanje.

»Kdo me kliče?« je zaspano spregovorilo drobno bitje v razpoki.

Raka so spreleteli mravljinici po hrbtu, vendar je potajil strah in odgovoril: »Jaz sem, pogumni morski rak.«

»Kaj hočeš? Če mi boš nagajal, bom povedala mami.«

»Ali tudi ti pripadaš človeškemu rodu?« se je začudil rak.

»Jaz sem majhna punčka in imam svojo mamo.«

»Ne vidim je, kje pa je?«

Bitje v razpoki je zajokalo.

»Ne joči,« je sočutno odvrnil rak. »Če te je strah, bom ostal pri tebi vso noč.«

»Kje pa sem?«

»Odprži oči in poglej okoli sebe. Vse to, kar vidiš, je morje.«

»Morje? Pa me ne boš vrgel vanj?«

»Slabo sodiš o meni. Nisem sicer lep, toda zapomni si: ni vse samo zunanost. Kljub temu lahko imam dobro srce.«

»Oprost, nisem te hotela žaliti. A saj veš, noč je in jaz sem tako sama.«

»Zakaj si ostala tukaj? Se potepaš?«

Drobno bitje v razpoki si je obrisalo solze in odgovorilo: »Popoldne me je mama prinesla semkaj in se igrala z menoj. Tudi skopala me je. V kotanji, ki jo je obložila z drobnim kamenjem. Potem me je položila v to razpoko in pozabila name.«

Rak je nekaj časa premišljeval in nato rekel: »Najboljša tvoja mama že ni, ker te je pustila samo.«

»Vseeno jo imam rada. Vem, da ji bo hudo po meni. Vso noč ne bo mogla zaspati.«

»Če je tako, kot praviš, nisem več jezen nanjo,« je odvrnil rak, se ji približal in vprašal: »Ali pojdeva na sprehod?«

»Grem, če mi ne boš nagajal.«

Rak je z drobcenim bitjem zaplaval ob obali. Bilo je tako veselo, da se jima je že

mesec smejal z neba. Potem je rak položil bitje nazaj v razpoko in ostal na straži vso noč.

Zjutraj je prišla na obalo deklica. Tekala je med skalami in nenadoma vzkliknila: »Oh, kako sem bila v skrbeh! Sanjalo se mi je, da si utonila.«

Rak, ki je vse to slišal, je zadovoljen odplaval v zaliv.

Prsti

Družina prstov se je sprla. Vsak je hotel biti najvažnejši.

»Jaz sem najlepši!« je trdil prstanec.

»Nosim zlate in srebrne prstane!«

»Jaz sem najmodrejši,« se je bahal kazalec.

»Kadar kdo česa ne ve, mu jaz pokažem.«

»Mene ima človek najrajši, ker sem najmanjši v naši družini. Povsod imajo najmanjšega najrajši,« se je oglašil mezinček.

»Pa na koncu sem, tam pazim, da se vam kaj hudega ne zgodi.«

»Jaz pa sem na drugem koncu,« je odgovarjal palec.

»Toliko sem vreden, kot vi vsi skupaj. Sam stojim in se nikogar ne bojim. Lahko grem k vam, da vidim, če ste kaj pridni. Brez mene bi vi ne mogli nobene stvari prav držati!«

»Jaz pa takole pravim,« se je nazadnje oglašil največji prst sredinec:

»Nihče od nas ne bo dosti vreden, če bo hotel sam zase živeti. Če smo združeni in složni, lahko vsako delo opravimo. Zato predlagam, da se pomirimo in gremo na delo!«

»Tako je pravi!« so vzkliknili ostali prsti in vsi so se objeli.

Soseda Polona

Soseda Polona je bila velika, zajetna ženska in kar precej robata. Z njo ni bilo zobati češenj! To smo otroci dobro vedeli. Če smo imeli kaj na vesti, smo se je tedne dolgo izogibali. A ženska je imela vražji spomin. Ko si najmanj pričakoval, te je zgrabila za ušesa, govoreč:

»To je zato, ker si mi ondan deteljo pomendral!«

Ali pa:

»To je zato, ker si mi hruške sklatil!«

Lahko bi na prste ene roke preštel tiste primere, ki je nanje pozabila. Da pa bi komu kaj odpustila, ne pomnimo. Vemo pa, da neke sobote dvainštiridesetega leta ne bo zlepa pozabila!

Lena deklica

Pred davnim, davnim časom sta živeli babica in vnukinja. Babica se je tako postarala, da ni mogla nič več delati. Vnukinja pa je bila zelo lena. Babica se je od leta do leta bolj starala in slabela. A je le doživela pomlad in si mislila: »Trebalo je piti in jesti, zunaj ljudje že sejejo, tudi medve si bova morali kaj posejati.« In je to rekla vnukinji.

»Saj ni treba,« jo je zavrnila vnukinja. »Ti si itak že ostarela in na jesen boš umrla, a jaz, bom dobila dobrega človeka, ki me bo vzel k sebi. Kaj bi medve z žitom!« In tako nista ničesar posejali.

Prišla je jesen. Ljudje se spravljali poljske pridelke. Stara ni umrla in vnukinje ni nihče vzel na rejo. Trpeli sta lakoto.

Ali nekoč je prišla soseda, videla je, da babica in vnukinja nimata kaj jesti, in je rekla:

»No, pa pridita k meni po kašo...«

Soseda je odšla. Babica je rekla vnukinji:

»Pojdi, vnučka, pa prinesi kaše!«

Vnukinja jo je zavrnila:

»Ali je res treba, babica! Nemara ni dobra tista kaša...«

Babica in vnukinja sta vso zimo prestradali in bi bili skoraj umrli. A brž ko je prišla pomlad, je vnukinja šla delat na njivo.

»Zakaj bi pa delala!« so se ji smejali sosede. »Saj je tvoja babica že stara in ne bo več dolgo živela. Tebe bo pa že kdo vzel na rejo. Kaj bi vedve z žitom!«

»Nak,« jih je zavrnila vnukinja. »Zdaj pa že vem. Stari ljudje ne pravijo zaman: Če hočeš žeti, moraš sejati!«

Malo za smeh

Učiteljica: »Janezek, naštej mi nekaj dokazov, da je zemlja okrogla.«

Janezek: »Prvič, to piše v zemljepisni knjigi; drugič, to ste nam rekli vi; tretjič, tudi naš očka to vedno trdi.«

*

»Kako daleč je tvoja sestra s poukom klavirja?«

»O, hvala, včeraj je družina prvič lahko vzela vato iz ušes.«

makaronarju dopovem, da bi rada dovoljenje za zakol prašiča!« se je pridušala.

Nenadoma ji je šinilo v glavo.

»Ej, Italijano!... Plek, plek!« je z roko pokazala na svoje grlo.

Italijan je, kakor bi ga pičilo, švignil kvišku.

»Plek, plek!« je že malce divji, vendar še bolj nazorno ponovila Polona, ker jo je jezilo, da oni ničesar ne razume.

»No!« je zastokal Italijan ter zletel v sednjo sobo in se ondi zaklenil.

»Glej jo, hudobol! Ne privošči prašiča! Pa še sama sem ga vzredila!«

Poprijela je za kljuko in s silo poizkušala odpreti vrata. Toda Italijan se je pričel dreti, kakor bi ga devali iz kože. Prazna hiša je strahotno odmevala in Polona jo je raje ubrala domov.

Naslednji dan so se pripeljali v vas Italijani. Vabil jih je tisti možiček. Brž ko je zagledal Polono, jo je ukazal zvezati, kar pa ni šlo brez težav. Toda na srečo so imeli s seboj tolmača, da mu je lahko povedala, kar je bilo na stvari. Ta je potlej obrazložil drugim in tako so se vrnili v dolino. Preden pa so se odpeljali, je mali Italijan požugal Poloni. Očitno ni verjel, da bi šlo za pomoto!

Polona je brez dovoljenja zaklala prašiča. Kračo in posodo z mastjo je poslala partizanom, prašičji repek pa je obljubila Italijanom. In če bi takrat tisto malo kroto zalotila kje na samem, bi mu najbrž trda predla kot še nikoli!

Dragan Milkovič

VLADO FIRM:

Uskoška nevesta

12. nadaljevanje

Poveljnik grajske straže je pogledal na stolp. Grof je dvignil roko. Trobentač je zatrobil in nizek turoben glas roga se je odbijal od grajskega obzidja. Poveljnik je potegnil meč. Iz mušket se je zablistalo in zakadilo. Ker pa so bili stražniki le slabi strelci, je sekanec odneslo preko glav prihajajočih upornikov ali se je pa daleč pred njimi zavrnil. Po no punkarji videli je deli neuspeh grajskih strelcev, so vrgli klobuke visoko v zrak in z glasnim hura stekli proti debelemu in visokemu obzidju, pod katerim so bili varni pred krogli in sekancem iz grajskih mušket. Vedno številnejši so bili uporniki pod obzidjem.

Jure je spoznal, da se tako zlepa ne bo polastil utrjene graščine. Upornikom s krampi je pokazal, kje naj pričnejo izpodkopavati obzidje in kje naj skopljejo rov. Napolnili ga bodo s smodnikom, ki so ga skrivaj in za visoko ceno dobili od nekega grajskega hlapca; ta ga je vzel iz grajske orožarne. Sam pa si je slekel kamižolo, si zavihal rokave in zavihel težko drvarsko sekuro. Silni udarci so zabobneli po hrastovih in z železom okovanih vratih. Lestve, ki so jih prinesli s seboj, so se z železnimi kavlji zagrizle v grajski zid. Uporniki so drug za drugim plezali po njih.

Upehan je Jure za trenutek prenehal, poklical nekaj tovarišev, da bi nadaljevali njegovo delo, sam pa tekal od napadalca do napadalca z zadnjimi navodili. Nekaj jih je poveznilo preko glav koše, prevlečene z govejo kožo, da jih ne bi opekla vrela smola in voda, ki so ju vlivali v obzidja. Jure je dal znak za splošen napad.

Prvi napadalci so že dosegli vrh obzidja, se oprijeli roba in se zavihli nanj, za njimi so rinili drugi in tretji. Po koših je zašumela vroča voda in zacvrčala smola. Napadalci so odvrgli koše in se pognali na ploščad in na stopnišča obzidja. Pokanje mušket je ponehalo. Zablistali so se meči in bodala. Udarjale so sekire in bati. Po železnih čeladah stražarjev so padali težki udarci. Kdaj pa kdaj se je sesedel kateri grajskih branilcev, v razgaljene kmečke prsi pa so se zarivali dvorezni meči in kratka bodala. Oznojena telesa so se zibala na obzidju in omahovala. Prva trupla so obležala. Grajsko kamenje zunanega dvorišča je močila kri. Stokanje in ječanje ranjencev je polnilo dvorišče. Grof je pustil roko. Pustanje roke je bilo znak za umik. Grof je pustil roko. Pustanje roke je bilo znak za umik. Grof je pustil roko. Pustanje roke je bilo znak za umik.

Vedno več napadalcev je plezalo čez zid in z višine skakalo na hrbte grajske posadke, ki se je je ob pogledu na vedno številnejše upornike pričel lotevati strah. Skupine branilcev so se že umikale proti obzidju in proti vhodom notranjega dvorišča. Dvižnega mosta še niso spustili. Grajska vrata so se pričela tresiti pod vse bolj silovitimi udarci. Tečaji so se razmajali. Kmečki uporniki so po prvih uspehih pričeli napadati vedno huje, ne da bi skrbeli za izgube in za stokajoče ranjence, ki so se zagrizli v nasprotnike.

Ko je počasi se umikajoči poveljnik straže spoznal jalovost predaje in strašen srd upornikov, je zbral okoli sebe nekaj že ranjenih boričev ter se z vso silovitostjo vrgel v najgostejši mež. Okovani meč, ki ga je vihnil z obema rokama, je strahotno sekal na vse strani. Zdaj je presekaval glavo, odbil roko in se zaril v nezavarovane trebuhe. Poveljnikovih hripavih povelj ni nihče več poslušal. Vsakdo se je bojeval le še za svoje življenje, ker ni mogel pričakovati milosti. Napadalci, ki so se mu tesno približali,

so bili izgubljene. Korak za korakom je izpodrival upornike. Nič mu ni ušlo. Poskakoval je, udarjal in bil. Levo oko mu je lepila strjena kri. Zaman se je oziral na grajski stolp, na katerem je še vedno stal grof in streljal s pištolo. Grajskemu oskrbniku sta odpovedali muškete. Vlažni smodnik ni vžgal. Ves obupan je pogledoval grofa, ki je kot ponorel vpil nanj: »Streljaj!«

»Gospod grof!« je moledoval oskrbnik, »ukažite Uskokom, da napadejo upornike, sicer smo izgubljeni. Zunanji dvor bo kmalu v rokah kmečke drhali. Gospod grof!«

Grofove oči so se porogljivo zapile v preplašeni oskrbnikov obraz.

o o o

Velik oblak dima, pomešan s prstjo in kamenjem, se je dvignil v zrak, da so se stresle oknice na gradu, in zrušil del zidu. Silen ropot je preglušil ves doseadanji trušč boja. Uporni kmetje so vriskali, napadalci pa so bežali proti dvižnemu mostu, ki je bil še vedno vzdignjen. Nekaj jih je butalo v razmajana grajska vrata. V okolici je sikačče zagorelo grmovje in drevje, ki so ga napadalci polivali z oljem in stopljeno mastjo. Močan veter je odnašal goreče okrske, jih vrtinčil v zraku in jih nosil mimo stolpa. Dim se je dvigal med gorečimi zublji visoko pod nebo. Okoli gradu pa je hrumelo in bučalo... Skozi vrzel v obzidju so se prerivali uporniki in nosili s seboj debla, ki so jih že prislanjali na notranje obzidje. Tedaj se je grof nagnil globoko čez kamnito ograjo in ostro zabrlizgal. Stražnik na notranjem dvorišču je kratko zatrobil. Dvižni most, kjer so se še z zadnjimi napori branili v obroč stisnjeni branilci, se je pričel škripaje spuščati. Siloviti zamahi sekire velikega Jureta pa so njegovim urno krčili pot.

Za trenutek so uporniki obstali kot okameneli. Čez most je pridirjala četa Uskokov z golimi sabljami v rokah

Pripravimo sadje za zimo

Gospodinja, ki preračuna, koliko jo stane konzervirano sadje v trgovini ali pa narajeno doma, bo ugotovila, da se še vedno izplača vkuhavati doma. Z marmelado, kompoti in vloženo zelenjavo pa bomo pozimi prijetno poživile jedilnike. Sezona češenj, jagod in borovnic gre polagoma h kraju, pač pa je trg založen z lepimi sočnimi breskvami. Breskov kompot je odličnega okusa in breskova marmelada nič slabša od marelične.

Za marmelado vzamemo zdrave, vendar čimbolj zrele sadeže. Čimbolj je sadje zrelo in aromatično, okusnejša bo marmelada. To kuhamo prav tako kot marelično. Koliko sladkorja dodamo sadnim marmeladam, pa je stvar okusa. Vedeti moramo, da sladkoba odzame sadnim marmeladam njihov

Ravnanje z otroškimi napakami

Vsekakor naloga ni lahka. Že res, da vzgoj na znanost lahko pomaga s spoznanji. Vendar, kako ravnanje s posameznim otrokom, to pa je večji del prepuščeno pametni razsodbi staršev.

Ker se prav v prvih otroških letih najbolj razvijajo napake, jim bomo skušali zavreti razvoj. Saj je znano, da je preprečevanje otroških napak lažje kot odpravljanje.

Predvsem v prvih letih nastajajo napake, kot so razvajenost, neobgljivost, nesamostojnost, sebičnost itd.

Pogosto sami zagrešimo da je otrok neobgljiv. Zakaj? Če otroku damo preveliko nalogo, ki jo ne more, se bo enostavno ukažu izognil. Ne izrekuje praznih groženj in se prepričujemo, ali je otrok naš utemeljen in premišljen ukaz docela izvršil. Premislimo tudi, če smo v svojih ukazih dosledni.

Če otrok izgovori neresnico, ni gotovo, da je izrekel laž, kajti pri otroku sta resnica in domišljija neredko tako pomešani, da ju otrok istoveti. V tem primeru bi bila kazen neupravičena. Skušajmo otroku razložiti razliko med resnico in domišljijo. Pri lažnivcu pa moramo odkriti vzrok lažnivosti (morda je vzrok strah, prevelika zahtevnost staršev, koristiljubje ipd.). Bojevati se moramo proti vzrokom.

Nikdar ne postavimo otrokove napake v središče družinskega življenja. Slaba lastnost, ki jo tako na široko obravnavamo in otroka nenehno spominjamo nanjo, zaradi tega ne bo izginila, pač pa se bo še celo v zavesti utrdila.

Otrok kaj pogosto pobere na cesti nespodobne besede, nekako čuti, da je to nekaj posebnega in jih z veseljem ponavlja. Nespametno bi bilo, da bi zato otroka oštevali ali ga celo natepli. Najbolje je, da besede enostavno preslišimo. Otroci bo morda izrazil nekajkrat ponovil, nato mu bo postal nezanimiv in ga bo pozabil.

Najimunitivnejše sredstvo v boju proti otroškim napakam je razvijanje njim nasprotnih vrlin. Z dobrim zgledom, z raznimi spodbudami in poučevanjem usmerjamo otrokovo voljo k dobremu. Starejše otroke tudi razumsko seznanjamo z vrednostjo in pomenom vrlin za skupnost ter z nevednostjo napak.

prvoletni okus; toda čim slajša in gostejša bo marmelada, tem manjša je nevarnost, da bi se nam pokvarila. Tako se držimo pravila, da zelo sladkemu sadju dodajamo po četrt kilograma sladkorja, bolj kislim vrstam pa kilogram sladkorja na kilogram sadja.

Kuhamo v položeni kozici, ki jo uporabljamo samo za vkuhanje. Naenkrat pa kuhamo le toliko marmelade, da je je v kozici za štiri prste visoko; na precejšnji vročini jo med neprestanim mešanjem hitro skuhamo. Dolgo kuhanje nam pokvari barvo in marmelada postane temna. Če je dovolj kuhana, se prepričamo tako, da damo žličko mezge na krožnik in če se nam strdi, je marmelada gotova.

Še toplo damo v čiste, suhe in malo ogrete kozarce, ki naj stojijo na lesenem podstavku in ne na prepihu, sicer bi nam kozarci počili. Ko je marmelada ohlajena, jo zaradi varnosti pokrijemo s pivnikom, natočimo v rumo, ali pa vlijemo po vrhu le toliko ruma, da je gornja, že strnjena plast marmelade pokrita. Nato kozarce zavežemo s celofanom in hranimo na suhem in toplim prostoru.

Kako pripravimo nov krompir

Mlad krompir vsebuje veliko vitaminov in je več kakor samo priloga. Prinašamo 6 receptov za krompirjeve jedi; vsaka je mišljena kot popoln obrok, je poceni in jo je mogoče hitro napraviti.

● Krompir v oblicah s pikantno prilogo

4 do 6 slanikov, nekoliko gorčice, kisla kumara, nekaj kaper in čebule, četrt litra kisle smetane, kis, sol, poper, redkvice, krompir v oblicah, zabeljen fižol v stročju ali grah.

Slanike razpolovimo, rahlo namažemo z gorčico, obložimo z rezinami kisle kumare in čebule, zvijemo in pretaknemo z zoboblecem. To položimo v kisló smetano, ki smo ji dodali po okusu sol, poper, kis in naribane redkvice ter pustimo stati na hladnem 1—2 uri. Serviramo z vročim krompirjem v oblicah in zabeljenim fižolom v stročju ali grahom.

● Krompir s šunko in zeleno solato

1 kg krompirja, 65 g prekajene slanine, 20 g surovega masla, 1 do 2 čebuli, 40 g moke, pol litra mleka, sol, poper, 200 g šunke ali prekajenega mesa, nariban sir, surovo maslo, solata.

Dobro opran krompir skuhamo. Medtem lahko opečemo rezine slanine v surovem maslu in moko, zalijemo in prikuhamo z mlekom, osolimo in popramo. Kuhan krompir olupimo, narežemo na debele rezine in izmenoma polagamo v ognjavarno skledo plast krompirja in plast sesekljane šunke, prelujemo z omako, potresemo s sirom in koščki surovega masla, v pečici zarumenimo in postavimo na mizo s kakršnokoli solato.

● Krompir s peteršiljem in pikantno omako

Mlad krompir, surovo maslo, sesekljan peteršilj, 2 trdo kuhani jajci, kisla kumara ali

Breskve vkuhavamo vedno olupljene, ker imajo neokusno lupino. Da se nam breskev, pa tudi marelični kompot v kozarcih ne vzdigne, moramo olupljene in razpolovljene breskve, brez koščic, pred vlaganjem v kozarce polititi z razgreto očiščeno sladkorno raztopino in jih v njej pustiti čez noč.

Naslednji dan vse skupaj malo pogrejemo in poberemo kose iz raztopine ter jih vložimo v kozarce. Breskve zalijemo z novo raztopino sladkorja. Za raztopino računamo približno 25 dkg sladkorja na liter prekuhane vode. Breskve zalijemo z ohlajeno raztopino, kuhamo jih v sopari 20 minut pri 90 stopinjah Celzija. Raztopino, v kateri smo imele sadje čez noč in je postala malo kalna in nima take lepe barve, pa lahko pripravimo za kompot, ki ga takoj porabimo.

Kadar pripravljamo sadje za vkuhanje in ga lupimo, ga polagamo v vodo, ki ji dodamo malo limone, da ohrani belo barvo in ne potemni.

Komplete hranimo na suhem in zračnem prostoru, vendar jih moramo večkrat pregledati.

redkvice, drobnjak in 1 do 2 žlici kakršnekoli kuhane in sesekljane zelenjave, žlica gorčice.

Kuhan mlad krompir zabelimo s surovim maslom in potresemo s peteršiljem. Poleg damo tole omako: trdo kuhano rumenjaka pretlačimo, zmešamo z oljem, sesekljanim beljakom, sesekljanimi redkvicami (ali kumaro) drobnjakom in gorčico, po okusu solimo, popramo in okisamo. Kdor ima rajši bolj redko omako, jo lahko razredči s kisló smetano.

● Krompirjev golaž s hrenovkami ali safaladami

1 kg krompirja, 125 g prekajene slanine, 250 g čebule, 40 g moke, žlica paprike, pol litra juhe (iz jušne kocke), sol, hrenovke ali safalade.

Opran krompir kuhamo v oblicah (še bolje je, če ga dušimo). Medtem opečemo na kocke narezano slanino, zarumenimo sesekljano čebulo, dodamo 40 g moke, čajno žličko paprike, zalijemo s pol litra juhe in prevremo. Kuhan krompir takoj olupimo in ga vročega položimo v omako, solimo in kuhamo še nekaj minut. Zdaj dodamo še na koščke narezane hrenovke ali safalade. Za posladek serviramo kompot.

● Pečen krompir v oblicah s surovim maslom in paradižniki

Krompir operemo in odcedimo, pomažemo s surovim maslom, položimo na z maščobo namazan pekač in pečemo v pečici pri srednji vročini 40 minut. Medtem križem režemo paradižnike, jih solimo, popramo in obložimo s kosmiči surovega masla. 15 minut, preden je krompir pečen, položimo paradižnike na pekač in jih pečemo hkrati s krompirjem. Pečen krompir in paradižnike zabe-

limo s surovim maslom, ki smo mu dodali veliko sesekljane peteršilja.

● Krompir s kumaro, čebulno omako in solato

Čebulna omaka: 250 g čebule, 60 g surovega masla, 40 g moke, pol litra juhe (iz jušne kocke), košček lovorjevega lista, sol, kis.

Opran krompir odcedimo, razpolovimo, pomažemo s surovim maslom, potresemo s soljo in kumino ter pečemo v srednje vroči pečici 25 minut. Prav mlad krompir jemo neolupljen. S pikantno čebulno omako in zeleno solato je to zdrava in poceni jed. Čebulna omaka: drobno zrezano čebulo zarumenimo s surovim maslom, dodamo moko in zalijemo s pol litra juhe ter prevremo iz lovorjevim listom; solimo in kisamo ter dodamo na mizo h kuminovemu krompirju.

Drobni nasveti

■ Sonce kvarno vpliva na inlet, s katerim so prevlečeni vzglavniki in blazine. Tudi za perje ni dobro, ker se od premočne toplote suši, krči in na posled sprime v grudice. Z izteptavanjem ga samo lomimo. Zato je vzglavnike najboljše dobro pretresti z rokami in jih nato preprosto skrtati.

■ Madeže kakava ali čokolade boste z otroških oblek ali prtov najprej odstranili, če jih boste ovlažili z glicerinom, pustili, da se posuše in jih nato sprali v mlačni vodi. Če to ne pomaga, poskusite ovlažiti madež z bencinom, nato pa ga sperite v mlačni, ne premočni milnici. Poskusite lahko tudi z mešanico glicerina in surovega rumenjaka. Vsekakor na koncu ne pozabite na izpiranje v mlačni vodi.

■ Za oblaganje predob, kuhinj ali kopalnic se vse pogosteje uporabljajo ploščice iz plastične mase. Te vrste ploščice pa zahtevajo drugačno pranje kot navadne porcelanske ploščice. Izgibati se moramo detergentov in drugih močnih pralnih sredstev. Najbolj sta priporočljiva voda in milo, otrite jih pa s flanelasto krpo ali s krtačo, ki ima bombažaste reze.

■ Kave madeže najlažje odstranite z občutljivih tkanin z mešanico surovega rumenjaka in malo mlačne vode, v katero ste vsuli nekaj kapljic alkohola.

Poskusite!

JUHA IZ KOKOSJE ALI PIŠČANČEVE DROBOVINE

Noge, glavo, vrat, peruti in hrbet, slana voda, 2 srednje velika korenčka, 1 do 2 krompirja, 4 dkg margarine, 2 dkg moke, jetra, zelodec, pol drobne čebule, 1 dkg margarine, 10 dkg listič, 1 jajce ali opečene kruhove rezine, zelen peteršilj.

Noge, glavo, vrat, peruti in hrbet skuhamo v slani vodi s korenčkom in krompirjem. Na margarini prepražimo moko, zalijemo in prevremo. Nato prilijemo prelačeno juho, iz katere smo prej vzeli kuhano meso. Meso ločimo od kosti in ga vložimo v juho. Dodamo še na tanke rezine narezana jetra in zelodec. Medtem prepražimo na margarini drobno sesekljano čebulo in očiščene, poparjene lističe. Juho legiramo z jajcem ali pa jo ponudimo z opečnimi kruhovimi kockami in potresemo s sesekljanim zelenim peteršiljem.

in strahovito navalila na upornike. Boja željne in izurjene uskoške roke so vihtele sablje. Uskoki so sekali, prebadali in podili konje, da je oko le s težavo sledilo strašnemu boju. Konji so se vzpenjali, grizli in vrteli in niso nikomur prizanašali. Kmetov se je polastil preplah. Uskoki so še vsi prisebno sedeli v sedlih.

Ko je Jure opazil zbeganost svojih bojevnikov in videl, kako so bežali skozi pravkar izbojevano odprlino v zidu, je srčno napadel podpoveljnikovega konja, da bi mu prerezal kite na nogah.

„Za staro pravdo, režite konjem noge!“

Že ga je zadel na glavo strahovit ploski udarec podpoveljnika sablje, da mu je posnelo kožo. Opoťekel se je in si skušal obrisati oči, ki mu jih je zalivala kri. S težavo je preskočil odprlino v zidu in se za obzidjem zvalil v okrvavljeno travo. Zunanje dvorišče se je kmalu izpraznilo. Uporniki so se drug za drugim umaknili za obzidje in nosili s seboj ranjence, ki sami niso mogli bežati. Za obzidjem pa je prasketalo in ognjeni zublji so lizali drevo za drevesom. Preostali uporniki so poskušali z mehanjem smolenk zažgati strehe grajskih poslopij. Sonce se je nagibalo za gore. Pošastni sij gorečega hriba je pozdravljaj ognjenordečo večerno zarjo.

Nekaj sto korakov od grajskega obzidja so se znova zbirali razkropljeni kmetje. Odbiti napad jih ni vznemiril. Saj še njihovi konjeniki niso posegli v spopad. Stokajoče ranjence so prevezali, jih naložili na zvezane rogovile in jih pričeli odnašati v dolino. Nosili so jih le starejši možje, ki so bili preslabi za odprti boj. V okoliških vaseh so zagoreli kresovi. Iz doline se je zaslišalo petje. Z obvezano glavo je Jure sedel na hladnem kamnu in premišljeval. Vodje posameznih skupin so se zbirali okoli njega in silili vanj. Po pobočju so prihajale nove skupine puntarjev, oborožene s kosami in cepci. Med njimi so bile tudi žene, ki

so nosile v jrbasih hrano, posode z vodo in kose belega platna.

„Ha, pokonci glavo!“ je Jureta nagovoril eden izmed uporniških vodij. „Strašen si bil. Pod tvojimi udarci se je vse lomilo in padalo.“

„Ej, so jo dobili grajski po butici,“ se je oglasil drugi.

„Kdaj napademo vnovič grad, Jure? Graščaka moramo dobiti, razčelverimo ga, zverino. Stal je na stolpu, njegovi pa so poginjali.“

„Strelo, dobro so se bili,“ se je oglasil tretji. Jure jih je nemo poslušal.

„Razpostavite straže, to ste mi vojščaki!“ je Jure končno mrko spregovoril. „Ha, da sem vedel za Uskoke poprej, drugače bi se bilo izteklo. Grajski hlapec nas je speljal.“

Vstal je in s pestjo zagrozil gradu, ki se je zavijal v umazani dim.

„Novinci prihajajo, stori kaj, ukaži!“ je bilo slišati glasove. Juretu je še vedno brnelo po glavi, vendar so se mu misli sčasoma le razbistrile. Pred očmi se mu je porajala slika boja na grajskem dvorišču. Oj, Uskoki, kakšni vojščaki so to! Kamor je zadela izurjena roka s sabljo, je zadela v polno. A kmetje niso bili vajeni boja. Toda za staro pravdo so se bojevali zagrizeno. Zmedli so jih uskoški konjeniki. Ne, načrt morajo spremeniti. Grad je trden, ne osvoje ga; a če ga, le z velikanskimi žrtvami. Ne, jutri bodo pričeli oblegati grad. Zažgali ga bodo. Ogenj bo že pregnal golazen iz grajskih lukenj ali pa lakota. O vsem tem je razmišljal Jure.

Kmečke straže so enakomerno korakale po pobočju okoli gradu. Vodje so se menjavali in jih budno nadzorovali; pa ni bilo potrebno. Navdušenje in srčnost sta puntarjem kljub temu gorela v prsih. Na nebu so se prižigale zvezde, okoli gradu pa so kresali ognje. Kmalu je zadisalo po pečeni ovčetini. Ovce so zaplenili v veliki gra-

ščinski staji, ki je samevala na vznožju severnega pobočja mehovskega hriba. Stari pastir je sklepal roke in premikal brezzoba usta. Ničesar mu niso storili. Poslali so ga v grad. S seboj je moral vzeti na kol nataknjeno jančjo glavo na kateri je bil pripet listek; na lističu je pisalo: Mehovski gospod!

Jure se ni dotaknil večerje, temveč je šepal med tabornimi ognji, sestavljal nove oddelke in menjaval vodje. Skušal jih je vsaj nekoliko vojaško urediti. V okoliških vaseh skoraj ni bilo več moških. Vsi so odhiteli med puntarje. Jure jih je dodeljeval k razredčenim oddelkom in izločeval ranjence. Kljub precejšnjemu številu prišlecev ga je skrbel naslednji dan. Kdo ve, kako so opravili uporniški konjeniki, ki so zasedli cesto proti Novemu mestu? Obleganje se ne sme zavleči. Še čakajo gradovi. O vsem tem so razglabljali njegovi utrujeni možgani.

Ko se je ravno pripravil, da si omota konjsko plahto in leže, se je nekdo dotaknil njegovega ramena. Ozrl se je. Pred njim je stal grajski pastir. Še kot otroka ga je Jure pestoval, se z njim igral in ga jemal s seboj na črni lov, ko sta nastavljala zanke po graščinskih gozdovih.

„Stric,“ ga je boječe nagovoril pastir. „Grajski so poslali sla v Ljubljano in v Žumberk k Uskokom. Odšel je po skrivni poti.“

Jure ga je presenečeno pogledal in še preden ga je mogel kaj več vprašati, je pastir že izginil v temi. Jure je nagubal čelo. Iz žepa je potegnil piščalko in ostro zabrlizgal. Sedel je, da počaka vodje skupin in se z njimi posvetuje.

Nad njim so trepetale zvezde. V gozdu je pritajeno šumelo in veter je hladil njegovo razgreto glavo. Pogled je upiral v črnkasto gmoť na hribu, kjer sta pred nekaj urami še krvavo gospodarila meč in kmečke sekire.

(Nadaljevanje prihodnjič)

HAL ELSON

Zadnji odgovor

Spodnji del mesta je po šesti uri kot izumrl. Če se pripelješ s podzemeljsko železnico ob polnoči, se lahko sprehajaš med hišami in ulicami, pa ne boš srečal niti ene samcate duše.

Tudi Broadway ni dosti drugačen: zelo malo prometa, nekaj pešcev, mračne stavbe, tu in tam gori luč, in pometačice na cestah.

Strickland se je ustavil v baru Carey. Bilo je dokaj mirno, le nekaj uradnikov je popivalo. Naročil je. Zelo se mu je mudilo. Kar precej dela ga je čakalo v pisarni in noč je bila soparna. Zato je naročil še enkrat, potem pa še enkrat, predno je odšel.

Nenadoma je opazil ogromne hiše, ki so se dvigale čez Broadway. Bile so temne in mirne, pa vendar niti izumrle niti spokojne. Na tisoče prikritih oči je gledalo na ulico.

Strickland je zavil v stransko ulico. Pred njim je ležala ogromna senca in njegovi koraki so močno odmevali. Prišel je do hiše, kjer je delal in vstopil. Hodnik je bil prazen in vrata dvigala so bila odprta.

Pričakoval je, da ga bo pozdravil vedno zaspani Pat. Na njegovem mestu pa je bil nekdo drugi. Stal je vzravnan in pozorno. Noč je bila soparna in zgradba je bila ob pol enih ponoči skoraj čisto prazna.

»Katero nadstropje prosim?« Stricklandu je skorajda ušel smeh, potem pa se je premagal: »Trinajsto,« je odgovoril.

Vrata so se sunkoma zaprla in dvigalo je potegnilo z vso hitrostjo. Novi vratar je stal kot pribit in si ga radovedno opazoval. Spet napadena premestitev, si je mislil Strickland, v tako soparni noči kot je danes.

Dvigalo se je ustavilo v trinajstem nadstropju. Vratar je prijel kljuko, umaknil roko in se obrnil.

Oči so mu žarele kot dva črna kamna, v obraz pa je bil bled kot maska.

»No, ali ne boste odprli?« je vprašal Strickland.

»Eno vprašanje, gospod.«

»Prosim.«

»Ste za svobodo ali za suženjstvo?«

Strickland bi se najraje zasmel. Mož pa je bil na smrt resen in nepotrpežljivost mu je sijala iz črnih oči.

Pijan je ali pa nor, je ugotovil Strickland. Položaj, v katerem se je znašel, mu ni bil prav nič všeč. Sam, v trinajstem nadstropju in s tem čudnim tipom. Vrniti mu je pogled, da bi ugotovil, za kaj se možak navdušuje. Če bo odgovoril napak...

»Jaz sem za svobodo,« je dejal.

»Pravilen odgovor,« je rekel vratar in mirno odprl vrata.

Strickland je izstopil in odkorakal po temnem hodniku do svoje pisarne. Vsa stvar ga je nekoliko vznemirila. Radoveden sem, je pomislil, kaj bi se zgodilo, če ne bi pravilno odgovoril...

Uro pozneje so se vrata dvigala odprla v trinajstem nadstropju. Strickland je zaslišal korake na marmornatih tleh. Presenečeno je dvignil glavo. Bilo je še prezgodaj, da bi prišel nočni čuvaj.

Vrata pisarne so se odprla in takoj spet zaprla. Strickland se je zavrtel na stolu in čakal. Neka senca je zatemnila neprozorno šipo.

»Kdo je?« je vprašal Strickland.

Vrata so se na tvoj odprli in zagledal je vratarja.

»Upam, da niste preveč zaposleni,« je rekel.

»Do jutri zjutraj moram napisati poročilo. Kaj pa je?«

»Še eno vprašanje, gospod.«

Strickland bi ga najraje napodil skozi vrata, pa se je zadržal. Očitno je bilo, da je bil ta norec pijan. Najbolje bo storil, če mu bo ugodil. »V redu. In kakšno je vprašanje?«

»Ste za laž ali za resnico?«

»Za resnico,« je naglo odgovoril Strickland. »Zdaj pa, če nimate nič proti...«

»Trenutek, prosim.«

»No?«

»Ali ste to trdno prepričani?«

»Trdno. Prosim pojdite zdaj.«

Vratar je nepremično obstal, kot da ne bi slišal. Potem je stopil k vratom, jih odprl in še enkrat pogledal nazaj.

»Verjamem vam,« je pijano dejal.

»Hvala,« je odgovoril Strickland.

Vrata so se zaprla. Poročilo ga je čakalo na mizi, vendar ni nadaljeval z delom. Rajši je poslušal korake, ki so odmevali po hodniku. Nazadnje so se zaprla tudi vrata dvigala.

Strickland je segel po telefonu, da bi priklical nadzornika stavbe. Dovolj je že imel neumnosti. Dvignil je slušalko, pa jo takoj spet obesil. Konec koncev bi možakar lahko izgubil službo.

Noč se ni prav nič shladila. Niti sapice. Ura je bila že tri. Strickland je odložil poročilo in si obrisal obraz. Vstal je od pisalne mize. Voda je bila v sosednji sobi. Že najmanj šestkrat je bil tam.

Ko si je natočil že drugo čašo, je spet zaslišal korake na hodniku.

Nočni čuvaj, je pomislil. Glavna vrata so se odprla in zaprla. Koraki so se počasi pomikali do sprejemnice, jo prehodili in mehko izginili v debelem tepihu. Nenadoma je zagledal vratarja, ki je stal pred stekleno pregrado. Strickland je stal čisto mirno. Papirnato čašo je kar pozabil v roki. Z drugega konca sobe je opazoval vratarja, kako je stopil v njegovo sobo, malo počakal pri vratih in potem vstopil.

Čez nekaj trenutkov je bil že zunaj. Strickland se še vedno ni premaknil. Najbolje je bilo, da je mir-

IZREKI

● Občudujemo talent, pogum, dobroto, velike naloge in velike preizkušnje, spoštujemo pa samo denar. (Beckwe)

● Mnogi ljudje imajo radi pesnike samo tako, kot imajo radi sir, se pravi, da se jim zdi dober šele takrat, ko ga načno črvi. (Saphir)

no čakal, da se bo možakar naveličal in odšel.

Toda vratar ni odšel. Ustavil se je in si ogledoval sobo. Z očmi je požiral prazne pisalne mize. Na steni je opazil Stricklandovo senco in tudi samega Stricklanda, ki je osuplo pogledal, ko je zagledal pištolo v njegovi roki.

Vratar se je nasmehnil.

»Torej tukaj ste,« je rekel in se mu začel približevati.

Strickland si je dopovedoval, da je vse skupaj verjetno le šala ali pa hude sanje. Gotovo ni moglo biti res. Vendar je bila pištola resnična in povrh vsega še v rokah norca. Videl je vse hkrati: neumna vprašanja, njegov čuden obraz in fanatične oči.

Pištolo mu moram vzeti, si je rekel Strickland.

Vratar se je zarežal in naperil pištolo vanj. »Prav, pa poglejmo, kako ste spretni,« je dejal. »Se na eno vprašanje mi morate odgovoriti. Morda pa boste tokrat le odpovedali.«

Strickland se je začel upirati, a samo zato, da bi pridobil na času. Nočni čuvaj bi moral vsak čas priti.

»Molčite,« je rekel vratar. »Pravite se... Bolje za vas, če prav odgovorite. Torej, ali ste za ljubezen ali za sovražstvo? Deset sekund imate čas za odgovor.«

Jasno je bilo, kaj bi bil pravilni odgovor. Kaj pa če norec sodi drugače? Strickland se je ugriznil v spodnjo ustnico. Vratar je štel sekunde.

»V redu, čas je potekel,« je dejal in se igral s pištolo.

»Ljubezen!« je zavpil Strickland.

Vratar se mu je nasmehnil.

»Prav dobro,« je rekel in spustil orožje. »Mislim sem, da boste tokrat padli, vendar niste. Zelo inteligenten fant ste.«

»Tudi vi,« je hitro odgovoril Strickland. »V to sem trdno prepričan. No, zdaj pa vi malo poslušajte.«

»Poslušam.«

»Glejte, če mi takoj izročite to pištolo, bom vso stvar pozabil. Če pa ne...«

»Kaj potem?«

»Zašli boste v težave. Že naslednjo minuto bo prišel nočni čuvaj.«

»Nočni čuvaj?« Vratar se je zamejal in odkimal z glavo. »Bojim se, da ste se zmotili.«

»Kaj mislite s tem?«

»NI napravil izpita.«

»Kakšnega izpita?«

»Iste, kot ste ga vi pravkar opravili. Veste, srečal sem ga spodaj, vendar ni bil tako prebrisan kot vi.

KYAU - HAKU - SAI

Stričev nasvet

Mladenič iz ugledne družine je živel samo za zabave in je razmetaval denar z obema rokama, kot da bi ga pobiral na cesti. Prošnje in rotnje staršev je poslušal le s pol ušesa in hodil naprej po svoji poti. Njegov stric, človek z mnogimi življenjskimi izkušnjami, ga je nekega dne povabil k sebi in mu pokazal po razgovoru položeno škatlico, na kateri je bil napis »Hranilnik«.

»V Knjigi cvetov sem bral o možu, ki je vsakokrat, kadar je nameraval napraviti sto unč zlata, potrošil samo osemdeset unč in spravi preostalih dvesto v hranilnik; pri dvestotih jih je tako napravil sto šestdeset, štirideset pa prihranil in tako naprej, skratka, prihranil je vedno dve desetini izdatkov in je tako počasi obogetel.«

Stori tudi ti tako! Položi vedno dvesto unč od stotih, ki si jih nameraval napraviti za zabave, v to škatlico! Kmalu boš dobil veselje do varčevanja in se boš zlahka odpovedal marsikateremu veseljačenju.«

S temi besedami mu je dal hranilnik.

Nečak se je zahvalil in obljubil, da se bo ravnal po modrem nasvetu.

Čez kakih trideset dni je prišel k stricu ves žalosten stari nečakov služabnik in mu povedal, da živi mladenič od tistega pogovora naprej še mnogo bolj razsipno in da bo vsak trenutek na beraški palici. Še tisti večer je poklical stric nečaka k sebi in ga ježno vprašal, zakaj se kljub svojim obljubam ni poboljšal.

»Zvesto sem se ravnal po tvojem nasvetu, dragi stric,« je odgovoril nečak. »Res je veselje gledati, kako se denar v škatlici množi. Vedno sem položil v hranilnik dve desetini svojih izdatkov; predvčerajšnjim od stotih unč dvesto, včeraj od petstotih, kolikor sem jih nameraval potrošiti za zabavo, sto, in danes od tristotih unč celih šestdeset.«

Iz teh prihrankov, ki sem jih tako polagoma dajal na stran, pa noče biti nobene prave vsote. Rekel sem si torej: obiskuj do pomladi še bolj pogosto kot doslej dnevna in nočna zabavišča in dajaj lepo na stran dve desetini, pa bo škatlica kmalu polna!

Tako sem tudi storil in se torej vneto ravnal po tvojem navodilu. Zato se nikakor ne jezi name, stric!«

Star pogovor pravi: »Najboljše zdravilo se v rokah mazača spremeni v strup.«

Slučajno imam tudi njegovo pištolo.

»Menite, da ste ubili starca?«

»Kaj pa naj bi drugega storil. Bil je neumen. Na vprašanje ni znal prav odgovoriti.«

Strickland je zdržal dih. Potem pa je v njegovi pisarni zazvonil telefon. Pogledal je vratarja. »Najbolje je, da odgovorim, mar ne?« je dejal.

»Jaz bom odgovoril,« je rekel vratar in spet dvignil orožje. »Pojdiva.«

Stopila sta v pisarno in vratar je dvignil slušalko.

»Halo,« je rekel in poslušal. Potem se je nasmehnil Stricklandu in obesil slušalko. »Sporočilo za vas. Kako vam je ime?«

»Strickland.«

»Te pisarne ne smete zapustiti, dokler vam ne bodo sporočili. Saj veste, neki blaznež se klati po tej zgradbi. Nevaren je, ubija...«

Strickland je ujel vratarjev pogled. Opazil je strašen posmeh na moževem obrazu in vztrepetal.

»Torej, gospod Strickland, kaj mislite?«

»Mislim?«

»Oh, precej zbegani ste. Morda vas je strah. Nikar! Zelo inteligenten fant ste. Še eno vprašanje, zadnje vprašanje:

Sem zdrav ali blazen? Točno deset minut časa imate za odgovor.«

SAINT CYRUS

RAZBOJNIK V HIŠI

Skozi salon je prihajal elegantno oblečen mladenič, pozdravil dekle v rožnati obleki, potem še dekle v modri toaleti in na koncu galantno poljubil mlahavo, a bogato napudrano roko gospe Castillon, ki mu jo je bila gostiteljica avtomatično dvignila pod nos.

Dostojanstvena gesta je vznemirila hišno gospodarico. Nagnila se je k možu in ga vprašala:

»Kdo je ta mladi mož?«

»Nimam pojma.«

»Verjetno je prijatelj Jeana Paula.«

»Verjetno.«

Neznanec se je medtem napolnil naravnost v jedilnico, polno belih rož, kjer je bil postavljen hladni bife z množico sendvičev, kaviarja, sladic in desertnih pijač.

»Glej, da poizveš za njegovo ime!« je ukazala gospa Castillon možu. »Mladenič se mi zdi zelo spodoben in rada bi ga seznanila z našo Martino. Človek nikoli ne ve...«

Martina je imela konjski profil, premalo dote in je še kar stoično prenašala zaroko svoje precej mlajše sestre.

Gospod Castillon je šel takoj iskat sina. Našel ga je, ko je buljil v zaslon televizorja.

»Povej mi, Jean Paul,« ga je nagovoril oče, »ali poznaš tistegale mladeniča, ki se ravno zdaj naliva z oranžado?«

»Ne, papa. Ne poznam ga. Morda je to kak Alainov prijatelj.«

G. Castillon je poiskal zeta:

»Ali mi lahko poveste, Alain, kako se piše tisti mladi mož, aha, tamle je, polna usta keksov ima?«

»Ne vem, prvič ga vidim...«

»Če je tako,« se je odločil g. Castillon ko še deset povablencev ni imelo pojma o ne-

znanem mladeniču, »ga bom povprašal sam.«

Odkril ga je v jedilnici, ko se je tlačil z ananasovo torto in smetano.

Ko je zagledal gostitelja, se mu je s polnimi usti kar se da prijazno nasmehnil.

»Kako naj ga nagovorim?« se je v tem trenutku vprašal gostitelj. »Stvar je dokaj kočljiva.«

In ko je ravno hotel navezati pogovor o zgrešenih vremenskih napovedih, je padel pogled g. Castillona na zunanji žep sakoja neznanca, kjer se je izza brezhbnega robčka prikazala...

»Sveta nebesa!« je zamrmral g. Castillon in ostal odprtih ust. »Saj to je razbojnik! Razbojnik se je vtihotapil v našo hišo!«

Izza žepnega robčka se je prikazal ročaj srebrne žličke!

Toliko da se g. Castillon ni onesvestil. S težavo se je zbral, obrnil na petah in pohitel v salon. Po glavi so se mu podile misli:

»Če ta individuom opazi, da smo ga razkrinkali, bo nastal splošen pokol! Zato previdno, previdno...«

Neslišno se je priplazil k ženi in ji zašepetal na uho:

»Zberi se! Ne premikaj se in nobenega glasu!«

»Jezus, kaj se je zgodilo?«

»Tisti elegantni mladenič je strpal v žepe ves naš jedilni pribor...«

»Oh!«

»Psi! Ne padaj v nezavest! Misli na najine otroke! Življenje nas vseh je na nitki! Takoj bom telefoniral policiji!«

Ko se je čez nekaj trenutkov g. Castillon spet pojavil poleg žene, ga je vsa trda od strahu vprašala:

»No?«

»Čez dve, tri minute bo tu policijski avto.«

»Ali bodo imeli s seboj tudi bombe s solzicem?«

»Ni izključeno.«

»Zaradi gostov sprašujem. Ali jih moramo obvestiti?«

V tistem je razbojnik, ki se ga je medtem dokaj nalezal, zapustil bife. Spet je šel skozi salon, pozdravil dekle v rožnati obleki in še tisto v modri toaleti...

G. Castillon mu je hrabro stopil na pot:

»Od tod ne boste šli!«

»Saj mi še na misel ne pride!« je mirno odvrnil mladenič in se vljudno nasmehnil gostitelju. »Hotel sem vas samo zaprositi, da mi nikar ne zamerite, da sem prišel brez vabila na to vaše šarmantno družinsko slavnost! Zaroke, poroke, krsti, pogrebi... vse to nas neverjetno privlači. Trudimo se, da pridemo tja, kjer je mnogo ljudi. Je pač tak naš poklic...«

Po teh besedah je izlekel mladi mož iz žepa žličko in začel glasno predavati:

»Gorčica s pehtranom, gorčica z drobnjakom, gorčica z majaronom... to so samo tri specialitete našega podjetja. Sprejemam naročila za vsako količino in dajem popust pet odstotkov na cene iz kataloga, ki vam ga ob tej priložnosti poklanjam. (Tu je stisnil gostitelju v roke razkošno vezani katalog.) Če stranka ni zadovoljna, takoj vrnem denar... Pri vsakem naročilu najmanj šest kozarcev gorčice (povzdignil je glas) pa poklanjamo naročniku žličko, za katero jamčimo, da ne zarjavi niti v najmočnejših začimbah. Čast mi je, da vam lahko eno poklonim...«

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00
Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.03 Za gospodinjstvo — 11.10 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zvonovi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zate — 16.55 Kulturna poročila — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.
Sobota, 28. 8.: 8.05 Domači vrt — 8.45 Domača književnost — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Aelia, žena Norika — 16.30 Koroški knjižni kotiček — 18.00 Kulturni razgledi — 19.10 Odmev časa — 20.15 Fama, pripovedka — 20.45 Slavnostne igre v Salzburgu — 22.25 Plesna glasba.

Nedelja, 29. 8.: 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Nedeljska jutranja oddaja — 9.05 Favoriti popevk — 12.45 Ogledalo mesnega gledališča — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Križem po svetu, križem skozi čas — 18.05 Koncert ljudskih pesmi — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Prijelna srečanja — 22.15 Svedska zabavna glasba.

Ponedeljek, 30. 8.: 8.15 Beli golob ponoči, roman — 11.00 Goreča goščava, roman — 15.15 Komarna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 18.15 Tisk in gospodarstvo — 18.35 Oddaja zveznega mladinskega krožka — 20.15 Iz tujih dežel — 21.15 Veselo prepevanje, veselo zvenenje.

Torek, 31. 8.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 11.00 Goreča goščava — 15.30 Vedno spel slišimo iz gora odmev — 15.45 Oddaja deželnega mladinskega sekretariata — 18.00 Oddaja deželnega glavarja — 18.15 Iz

RADIO program

prve roke — 18.35 Trikrat Lenin — 19.00 XY ve vse — 20.15 Materialno me ne zanima — 22.15 Glasba Nica Dastala.

Sreda, 1. 9.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 11.00 Goreča goščava — 15.30 Dunajski pevski zbor — 18.00 Po domače — 18.15 Pomoč potrebuje vsak — 18.30 Znanstvena govorilna ura — 19.00 Športni študij — 20.15 Koncert inštrumentnega mesnega orkestra — 22.15 Curt Hasenpflugova glasba.

Četrtek, 2. 9.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 11.00 Goreča goščava — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Andreas Fischer, koroški avtor — 18.00 Koroška kulturna poročila — 18.20 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 XY ve vse — 20.15 Alpska lovška ura — 21.00 Zveneča alpska dežela — 22.15 Pesem prarije.

Petek, 3. 9.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 11.00 Goreča goščava — 15.15 Komarna glasba — 15.45 Kulturno ogledalo — 18.00 Koroške pihalne godbe — 18.35 Kaj pravi industrija — 20.15 Iz zaboja za plažo — 21.00 Orkestralni koncert.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.55, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.15 Z glasbo v dan — 6.40 Jutranja opazovanja — 6.50 Pestro mešano — 7.20 Jutranja gimnastika — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste — 14.50 Objave iz Avstrije — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Reportaži med poljo — 18.00 Glasbena oddaja s plošč — 19.20 Kaj slišimo danes zvečer — 21.55 Športni komentar — 22.10 Pregled po svetu.

Sobota, 28. 8.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.30 Otroška ura — 13.20 Odmev iz Avstrije — 14.00 Pariška abeceda — 14.40 Tehnični razgledi — 15.05 Dunajska glasba — 16.00 Za delovno ženo — 17.50 Šport — 19.30 Plesna veselica na Tahitiju — 20.00 Kako teko reke — 20.45 Sto let Broadwaya — 22.20 Ura solistov.

Nedelja, 29. 8.: 8.05 Vedra jutranja glasba — 9.00 Operni koncert — 10.00 Dobrodošli v Avstriji — 11.00 Slavnostne igre v Salzburgu — 13.10 Za avtomobiliste — 14.30 Beli golob ponoči, roman — 15.00 Ljudstvo in domovina — 17.05 Inozemski tisk ob koncu tedna — 18.00 Mednarodna radijska univerza — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Slavnostne igre v Salzburgu — 21.15 Med rdečo-belo-rdečim in črno-rdečo-rumenim — 22.20 Komarna glasba.

Ponedeljek, 30. 8.: 8.10 Prosim, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz del velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja oper — 14.35 Alpske ljudske pesmi in plesi — 16.00 Otroška ura — 17.25 Brali smo za vas — 17.40 Oddaja za ženo — 19.30 Slavnostne igre v Salzburgu — 21.30 Znameniti glasovi — 22.45 Glasba z orgel.

Torek, 31. 8.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Pomembni orkestri — 14.35 Dečkova jadrnica — 16.00 Ešej v našem času — 17.25 Znanje za vse — 19.30 Korajžno naprej v prelepi svet — 20.30 Smejimo se, živimo in ljubimo — 21.30 O tem lahko govorimo.

Sreda, 1. 9.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Stvaritve velikih mojstrov — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 13.30 Za prijatelja oper — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 17.25 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.40 Lepa pesem — 19.30 Evropska zabavna glasba — 20.15 Spomini na svetle dni operete — 21.40 Popravil, kar so drugi zakrivil.

Četrtek, 2. 9.: 8.10 Dobrodošli v Avstriji — 9.00 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Orkestralni koncert — 14.10 Pomembni orkestri — 14.35 Ljudska glasba — 16.00 Običaj in ceremonija — 17.25 Raziskovalci v gosteh — 17.40 Oddaja za ženo — 19.30 Werner Brüggemann, glasbeni portret — 20.15 Pozna trgatav iz leta 1930 — 22.15 Pozno v avgustu, pripovedka.

Petek, 3. 9.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja oper — 14.35 V gorah — 16.00 Otroška ura — 17.25 Znanje za vse — 19.30 Tretji november 1918, slušna igra — 21.00 Iz nabiralnika za priložbe — 21.25 Pri Piroški — 21.40 Angleščina v naglici — 22.35 Mednarodna radijska univerza.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gossmetergasse 10, telefon 54-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Baravljje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 28. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Nedelja, 29. 8.: 7.30 Duhovni nagovor — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 30. 8.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporreda — Na visokem Obirju — 10 minut za športnike — 18.00 Za naše male poslušalce.

Torek, 31. 8.: 14.15 Poročila, objave — Žena in dam. Sreda, 1. 9.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite zaigramo.

Četrtek, 2. 9.: 14.15 Poročila, objave — Ljudski koledar.

Petek, 3. 9.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Športni obzorik.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 202,4 — 202 m. UKV frekvenca 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,5 — 97,9 MHz. Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Naši otroci po povratku iz Savudrije:

Lušno je bilo, da ne bomo pozabili

V dveh izmenah v času od 13. julija do 22. avgusta je 82 naših otrok preživelo letošnje počitnice ob sinjem Jadranu v domovih Zavoda za počitniška letovanja občine Ljubljana-center v Savudriji. Eden od domov je popolnoma nov, saj je bil dograjen šele letos pomladi.

Po dolgotrajnem šolskem letu in več ali manj napornem šolskem življenju in učenju so se naši otroci v Savudriji pošteno oddahnili in razvedrili v krogu svojih ljubljanskih sovrstnikov. To niso več bili otroci iz Št. Janža, Borovelj, Bilčovca, Globasnice, Št. Jakoba, Celovca in drugih naših krajev, v Savudriji so vstopili v skupino Akropel, Morskih lili, Korol, Biserov, Brdavsov, Tarzanov ali Podvodnih škrafov ter drugih predstavnikov morskih bitij ter zaživeli življenje, kakor je v Savudriji udomačeno.

Kakor povsod je imelo tudi njihovo življenje v Savudriji svoj določen red. Vstajali so ob sedmih, nakar je po umivanju in urejanju postelj in sob sledil zajtrk, za njim pa prosta zabava. Po malici ob pol desetih so se spravili k dopoldanskemu kopanju, ki je trajalo do kosila, kateremu je sledilo pol-drogourno počivanje. Po popoldanski malici je bilo na sporedu popoldansko kopanje do šestih, nato je bila večerja, navrh pa prosta zabava in družabne igre. Ob devetih zvečer so po sobanah ugasnile luči in začel se je »zasluženi« nočni počitek.

Kako pa so naši otroci živeli drugače, je v naslednjem sestavku na kratko opisal Mirko Singer iz letošnje druge skupine naših otrok. Preberimo:

Naše letovanje v Savudriji je trajalo točno 20 dni in sicer od 2. do 22. avgusta. Ko smo po sedemurni vožnji prispeli v Savudrijo, smo se najprej seznanili s tovarišem upravnikom ter s tovariši, ki so imeli skrb za nas in z drugim personalom. Ob tej priložnosti so nas razdelili na 13 skupin. Mene so skupaj z dvema prijateljskima dodelili Brdavsom. Ko sem v tej sku-

pnini videl moje bodoče prijatelje, sem se prestrašil, kajti vsi so bili skoraj za glavo višji od mene. Kljub temu in čeprav se prej nisimo videli in poznali, smo se hitro sporazumeli in postali dobri prijatelji, kar smo ostali do konca. Tovariši, ki je imel nas na skrbi, se je imenoval Janez, njegov pripravnik pa Miro.

Z Brdavsom sem preživel veliko lepih dni. Ko smo odhajali, sem jih zelo pogrešal. Imeli smo veliko tekem in sicer v šahu, med dvema ognjema, v nogometu, v namiznem tenisu, v risanju, v plavanju in v odbojki. Zmagovalce teh tekem smo proglasili ob koncu pred našim razhodom. Poleg tekem pa smo imeli tudi več zabavnih iger in večerov, med drugimi partizanski večer, taborni ogenj, orientacijski pohod ter izlet v Portorož in Piran. Včasih smo tudi prepečali, prirejali narodne plesne in gledali teletvizijski program.

Najbolj luštni so bili zadnji trije dnevi, ko smo se šli s tovariši tudi ponoči kopat, nakar smo se vtihotapili k drugim fantovskim skupinam, ki so spale, in jih v znak našega obiske namazali z zobno pasto.

Bilo je v resnici lušno in prijetno: Naših tovarišev in prijateljev, ki so nam tako olepšali naše bivanje v Savudriji in vseh, ki so ga omogočili, ne bom nikoli pozabil. Zato tudi mi čudno, da smo se skoraj vsi jokali, ko je prišla ura ločitve. Želim samo, da bi bil tudi drugo leto sprejet v kolonijo in da bi preživel tako lepe dni, kot sem jih v teh treh tednih.

Tako daleč opis letošnjega življenja v Savudriji. Ob koncu le še pripombo upravnika Franca Pavca: »Z otroki nimamo težav. V roke smo jim dali vse, upravljajo z domom sami; kakor si bodo postlali, tako bodo ležali. Tudi hrano sami izbirajo, sonca, vode in zraka imajo dovolj, kaj jim potem še manjka. Sicer pa je namen počitnic, da se kolikor se da najbolj spočiješ, da jeseni bolj krepko poprimeš za delo.«

Ta teden vam priporočamo:

Dela slovenskih pisateljev

- Ivan Cankar: **ČRTICE**, zbirka krajših povesti velikega slovenskega pisatelja, 160 str., ilustr., br. 13 šil.
- Fran S. Finžgar: **LETA MOJEGA POPOTOVANJA**, pisateljev osebni življenjski opis, 440 str., slik. priloge, polusnje 85 šil.
- Ferdo Godina: **BELE TULPIKE**, roman o pokrajini ob Muri in njenih ljudeh, 280 str., ilustr., pl. 52 šil.
- Karel Grabeljšak: **POMLAD BREZ LASTOVK**, povest iz zadnje vojne, 152 str., br. 14 šil.
- Anton Ingolič: **NEBO NAD DOMAČIJO**, roman o povratku izseljencev v domovino, 352 str., pl. 70 šil.
- Ignac Koprivec: **NEVIDNA STEZA**, novele iz narodnoosvobodilne borbe, 152 str., br. 15 šil.
- Nada Matičič: **GOZD JE ONKRAJ HRIBA**, roman iz meščanskega življenja, 188 str., karl. 45 šil.
- Juž Kozak: **IZPOVEDI**, zbirka esejev, mediacij in potopisov, 520 str., pl. 136 šil.
- Jurčič-Kersnik: **ROKOVNJAČI**, zgodovinski roman iz 19. stoletja, 204 str., ilustr., br. 13 šil.
- Prežihov Voranc: **SAMORASTNIKI** ter nezbrane novele in črtice, 376 str., br. 40 šil.
- Ivan Ribič: **GOZDOVI SO MI POVEDALI**, novele iz partizanskih let, 208 str., pl. 20 šil.
- Fran Levstik: **MARTIN KRPAN — POPOTOVANJE IZ LITJE DO ČATEŽA**, 76 str., slik. priloge, br. 13 šil.
- Ilka Vaštetova: **ROMAN O PREŠERNU**, življenjska pot največjega slovenskega pesnika, 464 str., pl. 96 šil.
- Drago Vresnik: **DAN V OKTOBRU**, roman iz partizanskih let, 180 str., pl. 20 šil.
- Ivan Tavčar: **CVETJE V JESENI**, slavospev prirodnosti in ljubezni, 108 str., br. 13 šil.
- Ivo Zorman: **TRJE BORJANOVI**, zbirka novel iz narodnoosvobodilne borbe, 208 str., ppl. 22 šil.
- Mitja Vošnjak: **ZID NA MEJNI REKI SELAN**, roman iz diplomatskega življenja, 336 str., pl. 78 šil.

Knjige lahko naročite tudi po pošti. Plačilo možno v obrokih.

»Naša knjiga«, Celovec, Wulfengasse

litura — 21.10 Melodije raznih narodov — 22.10 Godala v noči.

Ponedeljek, 30. 8.: 8.30 Pol ure z domačimi ansambli zabavne glasbe — 9.00 Za mlade radovedneže — 10.35 Naš podlistek — 12.05 Poletne elude — 12.40 Slovenske narodne pesmi — 14.05 S polji po Mehiki — 15.30 Moški komarni zbor iz Celja — 18.45 Novo v znanosti — 20.00 Zbrali smo vam — 20.45 Simfonični koncert Slovenske filharmonije.

Torek, 31. 8.: 8.35 Slovenske narodne pesmi — 10.15 Scene iz Puccinijeve Tosce — 12.05 Zapeljivec, simfonična pesnitev — 12.40 Čez hrib in dol — 14.05 Čuški skladatelj Bohuslav Martinu — 14.35 Vožila — 15.30 V lo-rek nasvidenje — 18.15 Slovenski vokalni solisti, ansambli in orkestri zabavne glasbe — 18.45 Na mednarodnih križpotih — 20.20 Hiba pod žgočim soncem, igra — 21.08 S popevkami po svetu.

Sreda, 1. 9.: 8.05 Lape melodije — 9.15 Mladinski zbori pojo — 10.30 Človek in zdravje — 12.05 Arje iz oper Friedricha Händla — 12.40 Koroške narodne pesmi — 14.05 Iz koncertov in simfonij — 15.30 Bolgarski pevski zbor Gusla iz Solije — 18.40 Naš razgovor — 20.00 Lucia Lammermoor, opera.

Četrtek, 2. 9.: 8.25 V tričetrtinskem taktu — 10.15 Naši pevci v domačih operah — 12.05 Belokranjske pisanice — 12.40 Čez zelene trate — 14.05 Iz domače solistične glasbe — 14.35 Vožila — 15.35 Pihalna godba — 18.15 Turistična oddaja — 20.00 Četrtek večer — 21.00 Lirika skozi čas.

Petek, 3. 9.: 8.05 Jutranji zabavni zvoki — 9.00 Pionirski tednik — 9.30 Iz narodne zakladnice — 10.35 Naš podlistek — 12.05 Pesem, pojdi, miloglasna — 12.40 Skozi vas — 14.05 Od uverture do scherza — 15.30 Partizanske pesmi in samospeli — 18.15 Ravija slovenskih vokalnih solistov, ansamblov in orkestror — 18.45 Kulturni globus — 20.30 Pesmi ameriškega skladatelja Stephana Fosterja — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 28. 8.: 19.03 Živali v državnem proračunu — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Tisoč in ena melodija, prenos iz Budimpešte.

Nedelja, 29. 8.: 14.25 Evropsko prvenstvo v veslanju — 17.03 Svet mladine — 17.30 Tihotapljenja se je treba naučiti — 19.00 Pri oknu — 19.30 Aktualni šport — 20.20 Adriane na Naxos, opera.

Ponedeljek, 30. 8.: 19.03 Girl Crazy — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Vse rešeno.

Torek, 31. 8.: 19.03 Po avstrijskih cestah — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Enaindvajset — 20.45 Horizonti.

Sreda, 1. 9.: 11.03 Enaindvajset — 11.50 Horizonti — 17.03 Listoma po slikarici — 17.25 Lassy — 17.50 Kamrica za šivanje — 18.30 Veselje z glasbo — 18.55 Podoba iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Podoba iz Berlina — 21.45 Kakor so videli drugi.

Četrtek, 2. 9.: 18.30 Pod nebom, ki ločuje — 19.00 Športni kaleidoskop — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kandidat, komedija — 22.00 Dunajske šole.

Petek, 3. 9.: 11.03 Balada o vojaki — 18.30 Za prijatelja znak — 19.00 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zgodovina nogometnih iger med Avstrijo in Madžarsko — 21.15 Boljši gospod, slušna igra.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 28. 8.: 18.45 Zgode in nezgode — 19.30 Vsako sobota — 19.45 Cik-cak — 20.00 Dnevnik — 20.40 Sprehod skozi čas — 21.10 Humoristična oddaja — 22.00 Obzorik — 22.15 Zgodbe za vas.

Nedelja, 29. 8.: 9.00 Pionir, lutkovna oddaja — 9.30 Kmetijska oddaja — 10.15 Narodno zabavna oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.45 Melodije Jadrana — 22.15 Serijski film.

Ponedeljek, 30. 8.: 18.45 Film za otroke — 19.15 Tedenski športni pregled — 19.45 Svet na zaslonu — 20.00 Dnevnik — 20.40 Drama — 21.40 Jugoslovanski jazz-festival na Bledu — 22.00 Obzorik.

Sreda, 1. 9.: 18.45 Potuje z nama, oddaja za otroke — 19.15 Kamorni koncert — 19.45 Cik-cak — 20.00 Dnevnik — 20.30 Lirika — 20.40 Dany Kaye vam predstavlja — 21.30 Obzorik.

Četrtek, 2. 9.: 18.45 Reportaža — 19.15 Glasbena oddaja — 19.45 Pošta — 20.00 Dnevnik — 20.30 Glasbeni kotiček — 21.30 Obzorik.

Petek, 3. 9.: 18.45 Malo za vsakogar, nekaj za vse — 19.00 Britanska enciklopedija — 19.15 Narodna glasba — 19.45 Akcija — 20.00 Dnevnik — 20.30 Celovečerni film — 22.00 Obzorik — 22.15 Francoski kulturni film.

RADIO TRST

Slovenske oddaje

Sobota, 28. 8.: 11.45 Pihalne godbe — 12.15 Mozaik prvenstev in rekordov — 15.00 Volan — 16.00 Zgodbe prve svetovne vojne — 17.00 Pevski zbori Furlanije-Juljske krajine — 18.30 Jugoslovanski avtorji — 19.15 Poletna srečanja — 20.30 Teden v Italiji — 21.00 Zoročenca.

Nedelja, 29. 8.: 8.30 Kmetijska oddaja — 11.15 Nacekov-delektivski urod — 14.30 Sedem dni po svetu — 15.30 Evstahija troblja, komedija — 17.30 Popoldanski ples — 20.30 Folklorni ansambel Tamburica iz Pittsburgha.

Ponedeljek, 30. 8.: 12.15 Iz slovenske folklore — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.50 Violinist Josip Klima — 19.15 Kulturni zakladi naše dežele.

Torek, 31. 8.: 12.15 Naš vrt — 18.30 Skladatelji naše dežele — 19.15 Današnje otroške igre — 21.30 Humoreske preteklega stoletja.

Sreda, 1. 9.: 12.00 Zoročenca — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 19.15 Antologija Ivana Trinka — 21.00 Simfonični koncert.

Četrtek, 2. 9.: 12.15 Spoznavajmo Italijo — 19.00 Violinske skladbe — 19.15 Zlata žlica — 21.00 Okoli sveta.

Petek, 3. 9.: 12.15 Ženski tednik — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 19.15 Od Julijcev do Jadrana — 20.30 Gospodarske in dela — 21.00 Koncert operne glasbe — 22.00 Zgodovina evropskih ustav.

BARVE

ščitijo in olepšajo.

Kvalitetne lake in vse potrebščine za barvanje dobite pri

Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.

Dobriča vas - Eberndorf